

ԱԶԵՐԻՆԵՐԸ ՈԳԻ Ի ԲՈՒՆ Կ'ԱՇԽԱՏԻՆ ԼՈՊԻՄԸ ՍՏԵՂԾԵԼ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՌԻՍԿԻՆԿՈՐԸ, 3 (ԱՐՄԵՆՓՐԵՍ).- Միացեալ Նահանգներու մէջ Արաբիանի դեսպան Փաշա- եւ Պի. Պի. Սի. ռատիոկայանի թղթակիցին հետ հարցազրոյցի մը ընթացքին յայտնեց, որ Մ. Նահանգներու մէջ ապրիլի 24-ին ստեղծման գործընթացը կը գտնուի առաջին փուլի մէջ: Դեսպան Փաշաեւ անհրաժեշտ նկատեց յայտնել ստեղծումը եւ նշեց, որ աշխատանքները պիտի շարունակուին: Պատասխանելով այն հարցումին, թէ արդե՞ք թուրքերը կրցած են ուժեղ յարի մը ստեղծել, Փաշաեւ ըսաւ, որ թրքական զարթոյթումը անհամեմատաբար թոյլ է հայկականին: Ան նշեց, որ ապրիլի 24-ին արդիւնաւէտ ապրիլեցումներ չունին Քոնկրէթին մէջ: Փաշաեւ սակայն նշեց, որ «93-95 մենք չէինք կրնար հաւատալ, որ օր մը ՕԵՐԱԿՈՒՄԻՆ կէտ պիտի պաշտպանէ մեզի»: Դեսպանին համաձայն, անցեալ տարի 100 ծերակուտականներէն 47ը պաշտպանած են Արաբի- ճանը:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՀՈՎԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՄԸ

ԻՍՐԱՅԷԼ ԿԸ ՓՈՐՁԷ ՖԻՆԻԷԼԻ ՈՒՇԵՐՈՒՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՏՇԱՃԵՑՆԵԼ ՄԻԱԿՈՂՄԱՆԻ ԸՆՈԱՑՈՒՄԻ ԻՐ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ

Իսրայէլի վարչապետ Էսրաէլ Պարաք, երէկ Միացեալ Նահանգներու պաշտպանութեան նախարար Ուիլիամ Քոնկրէթի հետ ժողովի մը ետք տրուած մամուլի միացեալ ասուլիսի մը ընթացքին ըսաւ, որ Հարաւային Լիբանանի մէջ գործող ՄԱԿի խաղաղարարութեան նշանակուած գործադրութեան մարմինը մինչեւ երաշխաւորելու, որ իսրայէլեան ուժերու Լիբանանէն հեռացումը ՄԱԿի թիւ 425 որոշումին հիմամբ կատարուած նկատուի:

Ընդհն եւ Պարաք կու տան մամուլի ասուլիս մը:

«Վստահ չեմ, որ կարիք կայ յաւելեալ ուժերու, թէ միջազգային ուժերու տարբեր ձեւեր», ըսաւ Պարաք: Այս պատասխանատուութիւնը ստանձնելու Ֆինիլի կարողութեան մասին հարցումի մը պատասխանելով, Պարաք ըսաւ. «Եթէ վերլուծեք թէ Լիբանան ինչպէս ձեռնարկեց իր միւս շրջաններուն մէջ միջիններու լուծարքին եւ խաղաղութեան վերահաստատման, կը կարծեմ,

որ ոչ մէկ հարց պէտք է ծագի: Յամենայնդէպս իսրայէլ Լիբանանէն պիտի հեռանայ մինչեւ միջազգային սահմաններ, եւ այս քայլը պիտի առնէ իր սեփական շահերէն մեկնելով, իսկ Իսրայէլի ապահովութեան ու շահերը պիտի պաշտպանուին իր (Իսրայէլի) սահմաններէն»:

Քոնկրէթ իր կարգին անհաւանական նկատեց Միացեալ Նահանգներու մասնակցութիւնը հարաւային Լիբանանէն:

«Մինչեւ Յոլիս հարաւային Լիբանանէն իսրայէլեան հեռացումը պիտի կատարուի ՄԱԿի թիւ 425 որոշումին հիմամբ, եւ մենք հարց կու տանք, թէ այս որոշումին հետ աւելցուած ունեցող կողմերը պատրաստ են անոր գործողութեանը, ուստի ան: Լեւի աւելցուց, թէ այս նպատակով կ'ուզէ յառաջիկայ օրերուն Եւրոպայի մէջ տեսակցութիւն մը ունենայ ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղար Քոֆի Անանի հետ:»

Տար. ք. էջ 10

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Այսու կը յայտարարենք մեր ժողովուրդին, որ միայն քաղաքական երեք կուսակցութիւններու Հայկական Յեղափոխութեան 85ամեակի միացեալ յանձնախումբը արդէն իսկ կ'ազմուած է եւ կը գումարէ իր հերթական նիւտերը:

Հայկական Յեղափոխութեան 85ամեակի միացեալ յանձնախումբը որոշած է Ապրիլ 24-ի օրը կազմակերպել մամուլի թղթակցութիւն մը: Քաղաքացիական կազմակերպման մանրամասնութիւնները մեր ժողովուրդին սեփականութիւնը կը դարձնենք օրը օրին:

ՀԱՅԳԱՎԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 85ԱՄԵԱԿԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԻՍՐԱՅԷԼԻ

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՀԱՄԱՐ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ ՊԱՏՇԱՃԱՅ Է, ԵՐԻ ԱՆԻԿԱ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐ ՄԸ ՍՏՈՐԱԳՐԷ ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԵՏ

ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԷՋ

ԵՐՈՒՍԱԼՅԵՍ, 3 (ՌՈՑ-ԹԸՐԸ).- Միացեալ Նահանգներու պաշտպանութեան նախարար Ուիլիամ Քոնկրէթ, որ միջին արեւելեան շրջապատի մը ձեռնարկած է, Երկուշաբթի օրը Երուսաղէմի մէջ տեսակցութիւն ունեցաւ Իսրայէլի վարչապետ Էսրաէլ Պարաքի հետ: Երկու շաբթուան ընթացքին, Քոնկրէթ պիտի այցելէ Յորդանան, Քաթար, Պահար, Քուէյթ, Սէուտական Արաբիա, Արաբական Միացեալ Էմիրութիւններ եւ Օման:

Քոնկրէթ իսրայէլի ժամանեց Կիրակի երեկոյեան: Ան ըսաւ, որ այցելութեան գրոյնի մը ընթացքին իսրայէլեան միջին արեւելեան շրջապատի մէջ տեսակցութեան իսրայէլի, Թուրքիոյ եւ Յորդանանի միջեւ: Քոնկրէթ զիտել տուաւ, որ իսրայէլի երկիրները պէտք է թափ տան գործակցութեան կանխարգիլելու համար ահաբեկչական արարքները:

Անդրադառնալով խաղաղութեան գործընթացին եւ Սուրիա - Իսրայէլ բանակցութիւններուն, Քոնկրէթ զիտել տուաւ, որ իսրայէլի համար պաշտպանութեան ծրագիրը մը պատրաստ է, երբ անիկա հա-

նայ, որ Չինաստանի եւ Թայուանի միջեւ ծառայող զինուորացիները իսրայէլի զինուորացիներէն քանակաւ քիչ են: Պարաք, իր կարգին, ըսաւ, որ իսրայէլ կը գիտակցի, թէ Ուաշինկթոնը զգայնութիւններ ունի այս քայլին: Պարաք չի ստատեց սակայն ջնջել Չինաստանի հետ ստորագրուած պայմանագրութիւնը:

ՍԻ. ԱՅ. ԷՅ.Ի ՏՆՕՐԵՆԸ ԵՒ ՕԼՊՈՒՅԹ ԸՐՁԱՆԻ ԵՐԿՐԻՆԵՐԸ Կ'ԱՅՅԵԼԵՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻՔ ԿԸ ՓՈՐՁԵՆ ԱՉԴԵՅՈՒԹԵԱՆ ԳՕՏԻ ՄԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՍԻՈՅ ՄԷՋ

Ամերիկացի բարձրաստիճանի պաշտօնատարներ Կեդրոնական Ասիոյնախկին խորհրդային հասարակութիւնները այցելութիւններ կու տան՝ ցուցանիչ շուկա մը, ըստ մեկնաբաններու, թէ Ուաշինկթոն կը շարունակէ ծայր աստիճանի հետաքրքրուած մնալ անկախ շրջանում մը, որ շրջապատում է Ռուսիայով, Իրանով եւ Աֆղանիստանով: ՍԻ. ԱՅ. ԷՅ.Ի տնօրէնը ձորձոր թեւաբար, անց-

ԱՐԱՏԱԹ ԿԱՍԿԱԾԻ ՏԱԿ Կ'ԱՌՆԵ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԲԵԹՂԵՎԵՍ, 3 (ՌՈՑԹԸՐԸ).- Պաղեստինեան իշխանութեան նախագահ Եսաթ Արաֆաթ Երկուշաբթի օրը ղեկավարեց իսրայէլի ունեցող խաղաղութեան բանակցութիւնները խաղաղացք պիտի չարձանագրեն, այնքան ատեն, որ բանակցող իսրայէլացի պատուիրակները որոշումներ տալու իրաւաստիւն չունին: Արաֆաթ, որ կը խօսէր Երուսաղէմի Միութեան արտաքին հարցերու բարձրաստիճանի պաշտօնատար Քրիս Փաթրիկի հետ ունեցած տեսակցութեան մը արտառին, հարց տուաւ, որ ինչպէ՞ս կարելի է բանակցիլ, երբ իսրայէլացի բանակցութեանը կրնան թէ լիպտորուած չեն որոշումներ կայացնելու:

Պաղեստինցի եւ իսրայէլացի պատուիրակները անցեալ շաբթուան մէջ արտառած էին Միացեալ Նահանգներու մէջ տեղի ունեցող բանակցութիւններու մէկ փուլը առանց շոշափելի արդիւնքներ նուաճելու: Երկու պատուիրակութիւնները Պոլիսի կիսափոխարկար խարխիս պիտի վերադառնան Հինգշաբթի օրը:

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՀԵՏ ՄԵՐՁԵՑՄԱՆ ԲԱՅՈՒՎ ՄԸ

ԲԱՁԱՅԻ ԳԱՅԻՐԷԻ ՄԷՋ ՏԵՍԱԿՑԵՑԱՒ ՌՈՍԱՆՕ ՓՐՈՏԻ ԴԵՏ

ԳԱՀԻՐԷ, 3 (ՌՈՑԹԸՐԸ).- Լիպտիոյ ղեկավար Մուամար Քադաֆի ղեկավար Արեւմուտք մերձեցման ճամբուն վրայ քայլ մը եւս առաւ Երկուշաբթի օրը, երբ Գահիրէի մէջ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Եւրոպական Յանձնաժողովի նախագահ Ռոմանո Փրոտիի հետ, ինչպէս նաեւ մասնակցեցաւ Եւրոպական վեհաժողովին:

Քադաֆի մէկ օրուան ընթացքին երկու տեսակցութիւններ ունեցաւ Իտալիոյ վարչապետ Մասիմո տ'Ալեմալի հետ:

Փրոտիի բանբերը հաղորդեց, որ Ե. Յանձնաժողովի նախագահը մէկ ժամ տեսակցութեան հանդիպում մը ունեցած է Քադաֆիի հետ: Փրոտի անցեալ Դեկտեմբերին բարկացուցած էր Եւրոպան, երբ այցելութեան հրաւիրուող էր Քադաֆիի: Փրոտի ըսաւ, որ Գահիրէի հանդիպումը չի փոխարիներ Քադաֆիի Պրիւքսէլ այցելութիւնը մը, որ կարգ մը եւրոպացի ղեկավարներու համաձայն, կանխահաս է:

Եւրոպական Միութիւնը կը պահանջէ, որ Լիպտի պաշտօնակէս ընդունի, թէ իսրայէլ եւ պաղեստինեան իշխանութիւնը իրաւունք ունին մասնակցելու Ե. Միութիւն - Միջերկրական տիպիկին, որ ծանօթ է Պարսեանի գործընթաց» անունով: Ե. Միութիւնը կը պահանջէ նաեւ, որ Լիպտի խոստանալ չարգելակէ Միջին Արեւելքի խաղաղութեան գործընթացն ու անոր յառաջխաղացքը: Բրիտանացի պաշտօնատար մը անցեալ շաբթի յայտարարած էր, որ մինչեւ Լիպտի այս խոստումները չտայ Ե. Միութեան եւ Քադաֆիի միջեւ երկկողմանի որոշեալ հանդիպում կանխահաս պիտի նկատուի:

ՉԻՆԱԼՆԵՐ ԿԸ ԾԵԾԵՆ ՊԱՂԵՍՏԻՆԵԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿԵՆՍՈՒՆՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

ՌԱՄԱԼԼԱ, 3 (ՌՈՑ-ԹԸՐԸ).- Վեց գինեալ պաղեստինցիներ ներխուժած են կենսոյոյրտի նախարար Ենուսի Ապու Սաֆիի գրասենեակը եւ ծեծած գայն, յայտնեցին պաշտօնատարները Երկուշաբթի օրը:

Այս յորդանանի մէջ պաղեստինեան պաշտօնակցութեան ուժերուն հրամանատարը՝ Ժիլիլի Ռաֆիկ ըսաւ, որ վեց գինեակներուն կարգին է նախարարութեան ընդհանուր տնօրէնը: Ռաֆիկ տեղի ունեցած է Կիրակի օրը եւ թէ ապահովութեան ուժերը ձեռքարկած են յարձակումը կատարողները: Ան ըսաւ նաեւ, որ անոնք իրենց պաշտօններէն պիտի արտաքսուին եւ պիտի դատուին: Ռաֆիկ յայտնեց, որ այս պիտի ղեկավարեցին իրենց անհրաժեշտութեանը հետեւեալ: Նախարարութեան պաշտօնատարներէն մէկը յայտնեց, որ վեց պաղեստինցիներն ալ գինեակներէն: Ան նաեւ ըսաւ, որ Ապու Սաֆիի մարմինը վրայ ծեծի հետքեր կան: Այլ պաշտօնատարներ կ'ենթադրեն, որ Ապու Սաֆիի ղեկավարած զորքերը վրիժառու արարք մը կրնայ ըլլալ:

Նախարարութեան պաշտօնատարներէն մէկը յայտնեց, որ վեց պաղեստինցիներն ալ գինեակներէն: Ան նաեւ ըսաւ, որ Ապու Սաֆիի ղեկավարած զորքերը վրիժառու արարք մը կրնայ ըլլալ:

ՔՈՉԱՐԵԱՆ - ԱԼԻԵԻ ՀԱՒԱՆԱԿԱՆ ՀԱՆԳԻՊՈՒՄ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՄԱՅԻՍԻՆ

Ազրպէյճանի արտաքին գործոց նախարար Վիլայիթ Կուլիբեյ յայտնեց, որ Անկախ Պետութիւններու Հասարակագիտութեան Մայիսին նախատեսուած վեհաժողովին առիթով, Հայաստանի եւ Ազրպէյճանի նախագահները շատ հաւանաբար պիտի ունենան առանձին հանդիպում մը:

Անդրադառնալով շրջանային անվտանգութեան համակարգի մը ստեղծման մասին Հայաստանի նախագահ Ռոպէրթ Քոչարեանի Թիֆլիսի մէջ յայտարարած առաջարկին, Կուլիբեյ նշեց, որ բնականաբար, ներկայ պայմաններուն մէջ Հայաստան չհարցադուած է այս գործակցութեամբ: Ան սակայն նկատել տուաւ, որ նմանօրինակ գործակցութիւն անընդունելի է Պաթուի համար, որովհետեւ Ազրպէյճան կրնայ համաձայնի գործակցութեան, երբ Հայաստան իր ուժերը կը հեռացնէ «գրաւեալ հողերէն»:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ՄԵՐՁԵՑՄԱՆ ԵՒ ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԱՍՈՒԻ ԲԱՅՈՒՄԸ ԿՐ ՊԱՀԱՆՁԵՆ

ՆԱԽԱԳԱՅ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆԻ ԴԵՍ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ՄԱՅԱՓՈՐՁԻՆ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԲՆԱԽՈՒԹԻՆԵՐԸ ԿԱՏԱՐԵԼ ԶՐԱՊԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՄԹՆՈՒՆՈՐՏԻ ՄԷՋ

ԵՐԵՎԱՆ, 3 (ԱՐՄԵՆՓՐԵՍ).- Հայաստանի Լրագրողներու Միութեան եւ Երեւանի մամուլի ակումբին կողմէ 3 Ապրիլին հրատարակուած միացեալ յայտարարութիւնը կը նշէ, որ Լեւոնային Ղարաբաղի նախագահին ղեկ տեղի ունեցած մահափորձին ետք ստեղծուած լարձուցեալ վիճակը պատճառներով է այն տուեալը, որ նախնական քննութիւնները կ'ընեն առաջին համաձայնեցող հրատարակայնութեան:

Յայտարարութիւնը մտահոգութիւն կը յայտնէ, որ յրազրոյց վահարած Աղաջանեանի կայանաւորման պատճառներուն մասին ԼՂՀ-ի իրաւապահ մարմինները տրամաբանական բացատրութիւն չեն տուած: Անոնք Վ. Աղաջանեանի կայանաւորումը կը նկատեն իրրեւ մասնագիտական իր գործունէութեան համար հետապնդում եւ խօսքի ապատեղութեան տուեալներով:

Լրագրողները կը պահանջեն Վ. Աղաջանեանի ազատ արձակումը, եւ նախնական քննութիւնները վարել առաւելագոյն հրատարակայնութեան պայմաններուն մէջ: Նոյն օրը, Վ. Աղաջանեանի ազատ փոխանցուեցաւ Ստեփանակերտի դատարան:

Յառաջիկայ հինգ օրերուն ընթացքին, դատարանը պիտի քննարկէ նախնական քննութիւններու արդիւնքը, որմէ ետք պիտի որոշէ կամ գայն յանձնել դատաւարութեան կամ վերադարձնել նախնական քննութիւններու մարմինին:

ՄԻ ԻՆԵԻ ՀԵՏ ՀԵՌԱՉԱՅՆԱՅԻՆ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԸՆԹԱՅՔԻՆ

ՓՈՒԹԻՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԿԸ ՆԿԱՏԷ ՌՈՒՍԻԱ - ԱՋՐՊԵՅՅԱՆ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ռուսիոյ նախագահ Վլադիմիր Փութին յայտնեց, որ ինք շատ կարեւոր կը նկատէ Ռուսիոյ եւ Ազրպէյճանի միջեւ գործակցութիւնը: Ազրպէյճանի նախագահ Հայտար Ալիեւի հետ հետաձայնալիս յոսակցութեան մը ընթացքին, Փութին վստահութիւն յայտնեց, որ «Երկու երկիրներուն միջեւ յարաբերութիւնները պիտի շարունակեն զարգանալ եւ ամրապնդուիլ»:

Մեղրիաւորելով Եւրոմիտիոյ նախագահը, իր կարգին Հայտար Ալիեւ յոյս յայտնեց ինչպէս ընդունալ Փութինը:

Նախագահները քննարկեցին նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի տագնապի խաղաղ լուծման կարելիութիւնները, ինչպէս նաեւ երկու կողմերը հետաքրքրող հարցերը:

(ԻՄԱՐ-ԹԱՍՍ)

ԸՍՏ ԻՐԱՆԻ ՄԷՋ ԱՉՐՊԵՅՅՈՒՄԻ ԳԵՊՊԱՆԻՆ

«ՄԱՅ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ» ԿԱՐԳԱԽՕՍԸ ԶԻՍՆԱԿԱՆ ԽՈՉՆԴՈՏԸ ԿԸ ՅԱՆԳԻՍԱՆԱՅ, ՈՐ ԲԱՐԻՂԱՏԱՐԸ ԻՐԱՆԻ ՅՈՂԵՐՈՎ ԶԱՆՑԻ

Իրանի մէջ Արաբիանի դեսպան Հասանով յայտնեց, որ իրանեան եւ ապրիլի 24-ին Նահանգներու պաշտօնատարներու անուշադրութիւնը հիմնական իտղընդունելու կը հասնուին: Իրան - ապրիլի 24-ին Նահանգներու գործակցութեան ամրապնդման ուղղութեամբ: Իրանեան «ՌԵՍԱԿԱՍ» թերթին հետ հարցազրույցի մը ընթացքին, Հասանով յայտնեց, որ

ԴԱՍԱԿՈՍԻ ՄԷՋ

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ԸԵՍ ՍՈՒՐԻԱՅԻ ԻՐ ՊԱՇՏՕՆԱԿԻՑԻՆ ԸՆԵ ԲՆԱՐԿԵՑ ԵՐԿՈՒ ԵՐԿԻՐՆԵՐԸ ԸՆՏԱՔՐԵՐՈՂ ԸԱՐՑԵՐ

Վարչապետ Սեյիմ Հրստեյանը և նրա շքանշանակիրները...

Սուրիա մեկնելու առաջ, Հրստեյանը և նրա շքանշանակիրները:

ՆԱԿԻՐԱՐ ԶԱՍՅԹԻՐԻ ԱՆՆԱԿԱՆ ԿԱՐԾԻՔՐ ԱՉ ՄԷԿ ՅԵՏԻՆ ՆՊԱՍԱԿ ՈՒՆԻՔ

ՄԱԿԻ ԹԻԻ 425 ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՊԵՏՔ ՉԷ ԳՈՐԾԱԿՐՈՒԻ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՅԱՐՄԱՐ ՏԵՍԱԾ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԶԳՈՒՇԱՅՈՒՅ ՊԵՐՐԻ

Պրորի խմբագիրները սենտիքայի խորհուրդի պատուիրակություն հետ:

Խորհրդարանի նախագահ Նեպոլիտ Պրորի երկ կհանգրծեց այն աղմուկին, որ բարձրացավ պաշտպանական նախարար Հրստեյանի և նրա շքանշանակիրների մասին...

Մար. ք. էջ 10

Վարչապետներ Հրստեյանը և Սիրո իրանացիներին հանձնելու պահին:

ԱՅՍՕՐ ՎԱՆԱՅ ԶԱՅՆԵՆ

- Ժամը 11:00ին «ՏԱՂԱՐԱՆ» Կը պատրաստե ե կը ներկայացնե Հեթի Դալիթեան
• Ժամը 16:00ին «ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՂԲԻԻՐ» Կը պատրաստե ե կը ներկայացնե Հրաչ Վարժապետեան
• Ժամը 16:40ին «ԹՂԹԱՄՐԱՐ» Օրուան հիւրը՝ դոկտ. Վաչե Նիւրբեթեան Նիւրբ Մշակոյթ ե մշակութային տագնապներ Կը պատրաստե ե կը ներկայացնե Սոնիա Քիլիբեան
• Ժամը 18:00ին «ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ» Տոքթ. Ալտա Ասատուրեանի հետ
• Ժամը 20:00ին «ԵԿԵՆՆԻՆ ԶԱՅՆԱԿԱՆ» Հայր Մեղրիկ Վրդ. Բարիթեանի հետ
• Ժամը 20:30ին «ՔՆԱՐԱՅԻՆ» Կը պատրաստե ե կը ներկայացնե Իրմ Գաղափարներ - Տեղեկեան

«ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ՈՒՆԻՏԻ ՕՐ»Ը

Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Մուտնի Վիրապի տունին «ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ՈՒՆԻՏԻ ՕՐ»ուան առիթով, Անթիլիասի Մայր տաճարին մէջ տեղի ունենան հետեւեալ արարողութիւնները:
ա. - Տաքար, 8 Ապրիլ, առաւօտեան ժամը 9:30ին Ս. պատարագ:
բ. - Նոյն օրը, երեկոյեան ժամը 7:00ին, սակումի արարողութիւն՝ ի պատրաստութիւն յաջորդ օրուան ուխտաւորութեան:
գ. - Կիրակի, 9 Ապրիլ, սուրբ եւ անմահ պատարագ, որուն պիտի հետեւի Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ԸՄԻՍԻՆԻՐԻ 2Ի Անով գլխաւորութեամբ արարողութեան մասնակցութեամբ Անթիլիասի Մայր տաճարին շքանշանակիրները, մասնակցութեամբ Միաբան Հայրերուն եւ քահանայիցի դասուն:

Պիտի պատարագ եւ պիտի քարոզէ ԳԵՐՇ. Տ. ՍԵՊՈՒՂ ԵՊՍԿ. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Արարողութեանց եւ թափօրին պիտի հանդիսանայետէ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Ժամերգութիւն ժամը 8:30ին Պատարագ ժամը 10:00ին Քարոզ ժամը 11:00ին

Ս. Աջերուն եւ այլ մասնակցութեամբ թափօր ժամը 11:30ին

Ջերմօրէն կը հրաւիրենք մեր ժողովուրդի բոլոր գաւակները, մասնակցից դառնալու Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Ուխտի Օրուան:

ԳԻՒԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆԻ

ՎԱՆԱՅ ԶԱՅՆ Այսօր երեքշաբթի, 4 Ապրիլ 2000ին Կէսօրէ ետք ժամը 15:00ին ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ Արուեստագետ ՍԱՄԻ ՔԼԱՐՔԻ հետ Կը գրուցէ իր վերջին աշխատանքներուն մասին: Կը ներկայացնէ ՀԱՆԱ ԶԱՍՏԱՏ

ԵՐԵՍՓՈՒՍԱՆ ՆԱԾ ՆԱՍԱՆ ԶԳՈՒՇԱՅՈՒՅ ԸԱՐՔԵՐԸ ԵՐԿՓԵՂԿԵԼՈՒ ՄԻՏՈՂ ՓՈՐՁԵՐԷՆ

Երեսփոխան Հիւսէյն Հատ Հասան երկ կխիստ ոճով քննադատեց անճոռնի ծայրերը, որոնք իրրեւ տար կողմերու ցուցմունքներուն հետեւող մանկաւիակներ, կը փորձեն շարքերը երկփեղկել եւ ներքին ճակատը տկարացնել՝ կողմերուն միջեւ վիճեր ստեղծելով:

Այդ պիտի խորանցողուն մը մէջ ինկած են եւս յսուհետեւ ոչ մէկ ազդեցութիւն պիտի կարենան ունենալ իրանանեան ու սուրիական քաղաքականութիւններուն վրայ, ըսաւ ան՝ աւելցնելով, որ «այդ ծայրերը միայն իրենց տէրերուն կրնան վնաս պատճառել, որովհետեւ անկարող են խախտելու իրանանեւսուրիական կեցուածքի տոկոսներունը, որովհետեւ անիկա ամրապնդող չէ շնորհիւ մեր դիմադրելու վճռակալութեան»:

Հրգպալայի «Հաւատարմութիւն» դիմադրութեան պիտի անդամ Երեսփոխանը կոչ ուղղեց «այդ ծայրերուն չտարուելու իրենց ցնորքներով ու պատրանքներով եւ չխաբուելու ամերիկեան քաղաքականութեան արտաքին երեւոյթներին ու խոստումներին»:

Հատ Հասան նաեւ հաւատեց, որ դիմադրութիւնը պիտի շարունակէ ցաւնող հարուածներ տալ իսրայէլեան ուժերուն եւ պատրաստ է դիմադրուելու հաւանական բոլոր զարգացումներն ու թշնամիին քայլերը: Իսրայէլեան սպանալիքները մեզ չեն վախցնել, որովհետեւ այդ սպանալիքները նոյն ատեն նաեւ կը խօսի Լիբանանէն հեռանալու մասին, այլ խօսքով՝ Իսրայէլ սպանալիքներ ուղղուել կամ վախցնելու դիրքի մէջ չէ, ըսաւ Երեսփոխանը՝ նկատել տալով, որ ՄԱԿի թիւ 425 որոշումը գործադրել ձեւացնելու իսրայէլեան այս խուսաճանքն ու այս գծով ամերիկեան հովանաւորութեամբ ՄԱԿի հետ հարգողակցութիւնները մեզ չեն խաբեր, այլ կ'ապացուցեն, թէ իսրայէլացիք իրենց տագնապալի վիճակին դուրս գալու համար սկսած են նկատի ունենալ այնպիսի ընտրանքներ, որոնց մասին խօսիլ իսկ չիւն ուզեր:

«Եթէ իսրայէլացիք անեղն դուրս գալու միջոց կ'որոնեն, ապա անոնց միակ ընտրանքը հեռացումն է», ըսաւ Հատ Հասան՝ հաւատալով, որ ազատագրուող հողատարածքի պատասխանատուն լիբանանցիներն են, եւ իրանանցիք իրենց այս պատասխանատուութեան կապուած բոլոր հարցերը պիտի քննարկեն յարմար ատենին, մանաւանդ որ դժուար հարցեր չեն, եւ իրանանցիք կրնան ազգային մտնեցումով գտնել այնպիսի լուծումներ, որոնք ձախողութեան կը մատնեն իսրայէլեան բոլոր դաւերը:

Հատ Հասան կը խօսէր դիմադրութեան նուիրուած ձեռնարկի մը ընթացքին:

ՎԱՆԱՅ ԶԱՅՆ ՎԱՆԱՅ ԶԱՅՆ Այսօր երեքշաբթի, 4 Ապրիլ 2000ին երեկոյեան ժամը 19:00ին «ՅՈՒՇԵՐ ԵՒ ՎԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ» Նուիրուած ԸՆԿ. ՍԱՐԳԻՍ ԶԵՅՅՈՒՆԵԱՆԻ (Կրկնուրիւն) Կը պատրաստե ե կը ներկայացնէ Սոնիա Քիլիբեան

ՎԱՆԱՅ ԶԱՅՆ ՎԱՆԱՅ ԶԱՅՆ ԵՐԵՎՆԱԲԹԻ ՕՐՈՒԱՆ ՅԱՅՏԱԳԻՐԸ

- 6:30 - Բացում
6:35 - Բարի լոյս
7:00 - Հայկական եւ օտար մեղմ երգեր
8:00 - Օրուան յայտագրի ընթերցում
8:15 - Տեղական մամուլի խորագիրներու ընթերցում
8:30 - Հայերէն լուրեր
8:40 - Օղերեւոյթ
8:45 - Ինչ կ'ըսեն աստղերը
9:00 - Հեղինակային երգիչները կը մեկնաբանեն

- 9:30 - Թոյշք
10:00 - Սակարան
10:30 - Արաբերէն լուրեր
10:45 - Արաբերէն երգեր
11:00 - Տաղարան
11:30 - Երգացանկ
12:00 - Ծահանդուխտի հետ
12:15 - Կի Մանուկեան
12:30 - Հայերէն լուրեր
13:00 - Սակարան
13:05 - Յեղափոխական յիշատակարան
13:10 - Ազգային յեղափոխական երգեր
14:30 - Արաբերէն լուրեր
15:00 - Արաբերէն յայտագիր
16:00 - Հայերէն աղբիւր
16:30 - Արաբերէն լուրեր

- 16:40 - Թղթածրար
18:00 - Առողջապահական
18:30 - Հայերէն լուրեր
18:40 - Տեսակէտ
19:00 - Յուշեր եւ վկայութիւններ
20:00 - Եկեղեցին Հայկական
20:30 - Քնարային
22:30 - Մատուի
00:30 - Փակում

ՄԱՀԱԶԳ

Տիկին Թամար Պողոսեան եւ գաւակները Մանուշակ եւ Յարուժ
Տէր եւ տիկին Մերուպ Պողոսեան եւ գաւակները
Տէր եւ տիկին Սարգիս Պողոսեան եւ գաւակները
Տէր եւ տիկին Կարապետ Մուրատեան եւ գաւակները
Տէր եւ տիկին Յարութիւն Մելքոնեան եւ գաւակները
Տէր եւ տիկին Կարապետ Նորմանեան եւ գաւակները
Տէր եւ տիկին Գրիգոր Զիրարեան եւ գաւակները
Տիրա Ջորճիկ Մուրատ
Տէր եւ տիկին Գևորգ Էնոյեան
եւ համայն ազգականներ կը գուժեն իրենց ամուսնոյն, հար, գաւակին, եղբոր եւ հարազատին՝

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ (ՏԾՆԵԱՂ՝ ԳԱՄԻՉԼԻ, 1957ԻՈ)

մահը, որ պատահեցաւ Երկուշաբթի 3 Ապրիլին, յետ կարճատեւ հիւանդութեան:
Թողման արարողութիւնը պիտի կատարուի այսօր, Երեքշաբթի, 4 Ապրիլին, կէսօրէ ետք ժամը 3:30ին, Նոր Ատանա թաղի Ս. Աստուածածին եկեղեցոյ մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Պուրճ Համուտի Ազգային գերեզմանատունը:
• Ներկայ ընդունելի իբրեւ մահազո:

ՄԱՀԱԶԳ

Հ.Յ.Գ. «Տիգրան Մամիկոն» կոմիտէն կը գուժէ իր շքանշանի հաւատարմ ընկերներէն՝

ՍՏԵՓԱՆ ԶԵՇԻՇԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ Երկուշաբթի, 3 Ապրիլին:
Թողման արարողութիւնը պիտի կատարուի այսօր, Երեքշաբթի, 4 Ապրիլ 2000ին, կէսօրէ առաջ ժամը 11:00ին, Էջրեֆիկի Ս. Յակոբ եկեղեցոյ մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Փրոր Շրպալի Ազգային գերեզմանատունը:
• Ներկայ ընդունելի իբրեւ մահազո:
• Ցաւակցութիւնները կ'ընդունուին հանգուցեալին բնակարանը Արաւի, Լէյտի Սրտք, «Քոբրան» շէնք, Չամիչեան վանառատան դիմաց, թիւ 471, 4րդ յարկ, Երեքշաբթի 4 եւ Չորեքշաբթի 5 Ապրիլին:

ՍՏԵՓԱՆ ԶԵՇԻՇԵԱՆԻ (ՏԾՆԵԱՂ՝ ՏՈՂԿԱՔ, 1911ԻՈ)

մահը, որ պատահեցաւ Երկուշաբթի, 3 Ապրիլ 2000ին, առաւօտեան, Ազգային ծերանոցին մէջ:
Թողման արարողութիւնը պիտի կատարուի այսօր, Երեքշաբթի, 4 Ապրիլ 2000ին, կէսօրէ առաջ ժամը 11:00ին, Էջրեֆիկի Ս. Յակոբ եկեղեցոյ մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Փրոր Շրպալի Ազգային գերեզմանատունը:
• Ներկայ ընդունելի իբրեւ մահազո:
• Ցաւակցութիւնները կ'ընդունուին հանգուցեալին բնակարանը Արաւի, Լէյտի Սրտք, «Քոբրան» շէնք, Չամիչեան վանառատան դիմաց, թիւ 471, 4րդ յարկ, Երեքշաբթի 4 եւ Չորեքշաբթի 5 Ապրիլին:

STUDIO Lantern • Կը ստանձնէ ուրախ առիթներու video նկարահանումներ ԸՆՈ. 01-266866 ԵՒ 03-695399

ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

• Պետրոս Տապուրեանի մահուան առիթով, փոխան ծաղկեպսակի Ս. Քառանից Մանկանց եկեղեցոյ եղած են հետեւեալ նուիրատուութիւնները.
Պետիկ Պերպեան 10,000 լ.ն., Ժան Պողոս 10,000 լ.ն., Վարագեան ընտանիք 10,000 լ.ն., Կառնոյեան ընտանիք 10,000 լ.ն., Զարեհ եւ Հրայր Աւետիսեաններ 20,000 լ.ն., Միհրան Մազմանեան 20,000 լ.ն., Նշան Պալտըմեան 10,000 լ.ն., Կեղի Եւնտմ 10,000 լ.ն., Ֆուադ Պուրթու 10,000 լ.ն., Սամիհ Ալարաժ 10,000 լ.ն., Ժաք Սեօրիւնեան 10,000 լ.ն., Յակոբ Պաթուրեան 10,000 լ.ն., Պերն Շահպաղեան 10,000 լ.ն., Յարութիւն Գուլաբեան 15,000 լ.ն., տիկին Արշալոյս Կայեան 10,000 լ.ն., Սագո Մահրուբ 10,000 լ.ն., Խաթալ Ֆերմանեան 105:

ԲԱԽՏԱՒՈՐՈՒԾ Տեր եւ տիկին Կարօ եւ Գարօյիկ Տերունեաններ բարիտաւորած են երկրորդ մանչ գաւակով մը ՌԱԶՄԻԿ 3 Ապրիլ, 2000

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ • Այրերու տաքատ կարող փորձառու կարուհիներ: ՀՆՈ. 01-261848: ԾԱԽՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ • Պուրն Համուտ, Հարպուրեան շէնք, 10րդ յարկ: ՀՆՈ. 01-259765:

ՆԱԽԱԳԱՀ ՔՈՉԱՐԵԱՆ ԿԸ ՀԱՆԳԻՊԻ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՀԵՏ

Հայաստանի նախագահ Ռուդոլֆ Գոչարեան 31 Մարտին հանդիպում մը ունեցաւ Լեռնային Ղարաբաղի Ազգային Ժողովի նախագահ Սլէյ Շալոյանի հետ:

Հստակ նախագահ Գոչարեանի մամուլ գրասենեակի փոխանցած տեղեկատուութեան, հանդիպումին մասնակիցները անդրադարձած են Լեռնային Ղարաբաղի մէջ տեղի ունեցած վերջին իրադարձութիւններուն, ինչպէս նաեւ միտքեր փոխանակած են ստեղծուած կացութեանը դուրս գալու համար:

ԼՈՒՄՆՈՏՈՒԹԵԱՄԲ ՏԱՌԱՊՈՂՆԵՐԸ ԱՅՍՈՒՀԵՏԵԻ ՊԻՏԻ ԲՈՒԺՈՒԻՆ

Վերջերս, փեթերսպուրկցի Հայ վիրաբուժ Ուլիլիմ Խաչատրեանի գլխավորութեամբ, Երևանի մէջ վիրաբուժութեամբ սկսած են բուժօգնություններ տալու Լեռնային Ղարաբաղի հիւանդանոցները:

Այս առնչութեամբ Հայաստանի առողջապահութեան նախարարութիւնը հաղորդեց, որ նախապէս նման վիրաբուժութիւններ կը կատարէին Հայաստանի բժշկները, սակայն ուղղիչ գործողութեան ընթացքին Համապատասխան վերահսկողութեան միջոցները կը բացակայէին:

Յէն 10 ժամ տեւող սույն վիրաբուժութեամբ, հիւանդին ուղեղին վնասուած մասերը կը վերապատկաստուէին՝ բժշկական մասնագիտացած միջոցներով:

Այս նոր միջոցով վիրաբուժութեան ենթարկուած առաջին հիւանդներին մէկը ազատամարտիկ Վոլոտիա Մխոյանն էր, որ 1993ին գլուխէն վիրաւորուելէ ետք, սկսած էր լուսնոտութեան ծանր պահեր ապրիլ:

Հատ Մխոյանին, վիրաբուժութեան ենթարկուելէ ետք բնական կը զգայ ինքզինք եւ նոյնիսկ ինքնաշարժ չէր տարտանջիր ստացած է:

Նման դրութեան մէջ է նաեւ 7 տարեկան երեխայ մը: Յարդ, 12 անհատներ ենթարկուած են սույն վիրաբուժութեան:

Յայտնենք նաեւ, որ Հայաստանի առողջապահութեան նախարարութիւնը միջոցներու կը դիմէ ստեղծելու լուսնոտութեամբ տառապող հիւանդներու բուժման կեդրոն մը:

1 ՄԻԼԻՈՒ 300 ՀԱՋԱՐ ՏՈՒՆԱՐ ԱՐԵՒՍԵԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

ԲԱՐԵՐԱՐ ՏԻՊՐԱՆ ՏԵՐ ՂԱԶԱՐԵԱՆ ԿԸ ՊԱՐԳԵՒԱՏՈՒԹԻՒՆ «ԿԻՆԿԻՈՅ ԱՍՊԵՏ» ԾԵԱՆՇԱՆՈՎ

Վերջերս Կլեմէնտի մէջ տեղի ունեցաւ բարերար Տիգրան Տէր Ղազարեանի նուիրուած յարգանքի երեկոյ մը, Արեւմտեան Ամերիկայի Ազգային առաջնորդարանի, Հայ Մշակութային Միութեան եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի կազմակերպութեամբ:

Վերոյիշեալ հանդիսութեան ընթացքին Տիգրան Տէր Ղազարեան Արեւմտեան Ամերիկայի Ազգային կառույցներուն ձգեց իր կտակը՝ 1 միլիոն 300 հազար տոլար արժողութեամբ:

Կտակին ծրագրումը կատարող իրաւաբան Սեդո Պոյաճեան հետեւեալ տեղեկութիւնները փոխանցեց կտակի բաշխումին մասին:

- 350 հազար տոլար Հայ Մշակութային Հիմնարկութեան՝ իրբեւ անձնակազմին հիմնադրամ, որուն եկամուտը օգտագործելի պիտի ըլլայ:

- 350 հազար տոլար Հ.Մ.Ը.Մ.ի Արեւմտեան Ամերիկայի շրջանին, իրբեւ անձնակազմին հիմնադրամ, եկամուտը օգտագործելի:

- 225 հազար տոլար Արեւմտեան Ամերիկայի Ազգային առաջնորդարանի շէնքի շինութեան ֆոնտին:

- 200 հազար տոլար Ամերիկայի Հայ Կրթական Ինստիտուտին հիմնադրամ, որոնք Լեռնային Ղարաբաղի հիւանդանոցները կոչելու բարերարներուն անունով:

- Իր բնական կերպով, որ կ'արժէ 175 հազար տոլար, իր մահէն ետք կը յատկացուի Ազգային առաջնորդարանին: Անոր եկամուտը պիտի տրամադրուի «ՄԵՍՐՈՍԿԵԱՆ» եւ «ՖԵՐԱՆԵԱՆ» Ազգ. վարժարաններուն:

Այս առիթով Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. կաթողիկոս Տիգրան Տէր Ղազարեանին յղեց կողակալ մը եւ զայն պարգևատրեց «Կիլիկիոյ Ասպետ» շքանշանով, որ Կիլիկիան կաթողիկոսութեան բարձրագոյն շքանշանն է:

1908ին Խարբերդ ծնած Տիգրան Տէր Ղազարեան մաս կը կազմէ որբերու այն սերունդին, որ ժիւղիլի բարանոցին մէջ հասակ առաւ, գրկակներով մեծցած, որբաց կեանքով մէջ իր յաջողութեան ընթացքին երբեք չմոռցաւ իր ժողովուրդը՝ անոր վերադարձնելով իր հարստութեան մեծ մասը:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԾԵՐԱՆՈՅԻ ՏԱՐԵՑՆԵՐՆ ՈՒ ԱՅԱԶՈՒՐԿՆԵՐՆ ԱՆՈՒԼԻԱՍԻ ՍԱՅՐԱԿԱՆԵՐՆ ՄԷՋ

Ուրբաթ, 31 Ապրիլին, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. կաթողիկոսի հրահրածով Անթիլիասի կաթողիկոսարանի ժամանեցին Ազգային Մերանոցի եւ Կուրանոցի տարեցներն ու չափուրկները: Անոնք մտնողը օր մը անցուցին Մայրավանքին մէջ, շրջեցան վանքի գահակներէն քաղաքի մասերը, աղօթեցին եւ ապա հաւաքուեցան վեհարանի դահլիճին մէջ, ուր դպրեւանքի սարկաւակները անոնց համար երգեցին ու նուագեցին Արեւագայի եւ Հսկունքի շարականներն ու մեղեդիները:

Կէսօրին տարեցներն ու աչաքուրկները, Ազգային Մերանոցի տնօրէնութեան եւ պաշտօնակազմին ղեկավարութեան ղեկավարութեամբ մտնողները երգեցին ու նուագեցին Արեւագայի եւ Հսկունքի շարականներն ու մեղեդիները:

Կէսօրին ներկայ եղան նաեւ միաբան հայրեր, կաթողիկոսարանի Մայր տաճարի Տիկնանց յանձնախումբը եւ սարկաւակները: Արամ Ա. կաթողիկոս թէ՛ Վեհարանի դահլիճին մէջ եւ թէ՛ ճաշի աւարտին սիրոյ եւ գնահատանքի խօսք ուղղեց իր հիւրերուն:

Ան ռուս. «Դուք գնահատելի գործ էք կատարած»՝ եկեղեցին ու հայրերին սիրելու եւ մեր ազգային պահպանողականութեան պաշտպան հանդիսանալու շահ փոխանցելով մեր նոր սերունդներուն: Ես կ'ուզեմ, որ դուք այս գիտակցութեամբ ու վստահութեամբ ապրիք այն հաստատութեան ներս, որ միշտ կը մնայ մեր բոլորի յատուկ հոգածութեան առարկան:

Արամ Ա. խաչեր ու աղօթագիրքեր բաժնեց իր հիւրերուն, ապա Ազգ. Մերանոցի տնօրէն Գևորգ Գարապոյճեան շնորհակալութեան խօսք ուղղեց կաթողիկոսին՝ աւանդական այս հիւրասիրութեան համար:

«ԱՐՄԵՆԹԷԼ»Ը ԱԶԳԱՅԻՆ ՉԱՅՆԱՍՓԻՒԹԻՒՆ ԿԱՅԱՆԻՆ 15 ՄԻԼԻՈՆ ԴՐԱՄԻ ՎՆԱՍ ԿԸ ՊԱՏՃԱՆԷ

31 Մարտին լրագրողներու հետ ընթացած հանդիպումի մը ընթացքին Հայաստանի Ազգային ծայրագիծի կայանի գլխավոր տնօրէն Արմէն Ամիրջանյան յայտարարեց, թէ տասը օրէ քի վեր «Արմէնթել» անցաւ մեր տնտեսութեան բոլոր հեռաձայնները պատճառաբանելով, որ այս 1 միլիոն 400 հազար դրամով պարտական է «Արմէնթել»ին:

Ամիրջանյան յայտնեց նաեւ, թէ վերոյիշեալ պարտքը գոյացած է 1996էն առաջ, երբ կը գործէին տակաւին պատկերասփիւռի եւ ծայրագիծի պետական կոմիտէն, պատկերասփիւռի եւ ծայրագիծի պետական վարչութիւնը եւ Հայաստանի տեղեկատուութեան նախարարութիւնը, որոնք պէտք էր պարզէին իրենց «տալիք»-ը անձեռն չափով: «Արմէնթել» կամ անոր նախորդներուն հետ, իսկ Ազգային ծայրագիծի կայանը անցեալ տեղեկատուութեան կանոնադր կերպով վճարած է իր ունեցած բոլոր հաշիւները:

Ամիրջանյան յայտարարեց նաեւ, որ գատական դիմումը պատրաստ է իր բոլոր հիմնադրամներով, եւ եթէ մինչեւ 3 Ապրիլ «Արմէնթել» չփոխէ իր դիմումները, ապա դիմումը պիտի ուղարկուի դատարանը՝ որպէս լուծումի մը յանգելու համար: Ան կը զուգորդէ լրագրողներուն միասնական պայքար մղել Հայաստանի մէջ ստեղծուած մեծաշնորհեալ կազմակերպութիւններու դէմ:

ՍԻԶՆԵԻ ԱՌԻԹՈՎ՝ ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ս. ՆՇԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

Տաճարեկաններու աւանդութեան համաձայն, ընդառաջելով Լիբանանի Հայոց թեմի առաջնորդ Գեղամ Եղա. Խաչբեանի հրահրին, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. կաթողիկոս, ընկերակցութեամբ դպրեւանքի սաներուն եւ ուսուցչական կազմին, Չորեքշաբթի, 29 Մարտին, Միջինքի առիթով այցելեց Ս. Նշան Մայր եկեղեցի, ուր կատարուեցաւ Արեւագայի ժամերգութիւնը:

Արարողութեան ընթացքին հաւատացեալներու բազմութեան մը կողքին ներկայ էին նաեւ Սուրբ Նանամիթեան Ազգ. Քոլէճի, Համազգայինի ձեմարաններուն եւ Հայ Աւետարանական Քոլէճի աշակերտները:

Արամ Ա. կաթողիկոս իր գոհունակութիւնը յայտնեց, որ այս տարի եւս առիթը ստեղծուեցաւ ներկայ գտնուելու Միջինքի արարողութեան:

Այս առիթով կաթողիկոսը վեր առաւ Լիբանանի թեմի եւ իրբանահայութեան կարեւորութիւնը ոչ միայն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան, այլ նաեւ ամբողջ Սփիւռքի եւ Հայաստանի համար:

Արամ Ա. նաեւ յիշեցուց այն ծանր օրերը, զորս ապրեցաւ Լիբանանի վստահեցուց, որ Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը նեցուկ է Լիբանանի Հայոց թեմի առաջնորդին եւ Ազգային իշխանութեանց բոլոր փորձերուն, որոնք կը միտին յաղթահարել դժուարութիւնները եւ ամուր պահել Լիբանանի հայ գաղութը:

Ժամերգութեան ետք, ներկայ աշակերտութեան համար Ազգային առաջնորդարանի դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ աշահամընթիւ:

Ապա, Ս. Նշան Մայր եկեղեցւոյ թաղականութիւնը տուաւ Միջինքի աւանդական նախագահ մը՝ ի պատիւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսին եւ դպրեւանքի սաներուն:

ԱՎԱՆԱԶԵՐԾՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ՝ ՄԻՆԻՔԻ ՄԷՋ

Վերջերս երկօրեայ այցելութեամբ Սիւնիք ժամայած էր Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարութեան ակաճակատումս ծառայութեան աշխատանքային խումբը՝ Հայաստանի մէջ Միացեալ Նահանգներու դեսպանատան փնտրական կցորդ Մայքլ Սիլվերի զբլիաւորութեամբ: Խումբին կ'ուղղեցին Հայաստանի պաշտպանութեան նախարարութեան ներկայացուցիչները:

Աշխատանքային խումբը Հայաստան ժամանեց Հայաստանի կառավարութեան հրահրով, երկրի ակաճակատումս շրջանները ուսումնասիրելու, ակաճակատումս աշխատանքներուն օգնելու եւ ներդրումներ կատարելու նպատակով:

Հիւրերուն ներկայացուցաւ տեղեկագիր մը, որուն համաձայն Սիւնիքի մարզի սահմաններձ համայնքներու վարչական շրջաններու 1699 հեքթար հողատարածք, 10 քմ. ճամբաներու եկեղեցիներ եւ մօտ 300 հեքթար անտառի հատուածներ ակաճակատումս են: Տեղի մասնագէտներուն ջանքերով վերջին 3 տարիներուն ակաճակատումս միայն Սրաշէն եւ Ներքին Հանդիպելու վարչական շրջանները:

Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարութեան ակաճակատումս ծառայութեան խումբը, ծանօթանալով տեղեկագրին, այցելեց մարզի Ագարակ, Ծաւ, Ծիլահող, Դաւիթ Բէկ, եւ Շուրնուխ գիւղերը եւ տեղւոյն վրայ ուսումնասիրեց ակաճակատումս շրջաններու վիճակը, ինչպէս նաեւ հանդիպումներ ունեցաւ ակաճակատումս պատճառով տուժած գիւղացիներու հետ:

Յայտնեց, թէ 1994էն 1999 թուականներուն Սիւնիքի մարզի տարբեր վայրերուն մէջ ակաճակատումս պայթումներէն փոխուած է 26 մարդ, վիրաւորուած՝ 42 մարդ, որոնցմէ 9ը՝ երեխաներ: Ակաճակատումս վնաս հասցուցած են նաեւ գիւղատնտեսական աշխատանքները:

ՀԱՄԲԻԿ ՍԱՍՈՒՆԵԱՆԻ ՀԱՍՏԷՆ
HAMPIG SASSOUNIAN C - 88440
CSP - L.A.C. D - 5- 232 44750
60-TH ST. WEST LANCASTER,
CA, 93536
USA

ԾԱՆՈՒՅՈՂՆԵՐՈՒ ՌԵՍԵՐՈՒԹԵՆՆ
 «Ազգային» մէջ ազգային կամ առեւտրական ծանուցումներ հրատարակել փափաքողներէն կը խնդրուի ծանուցումին բնագիրը ընթացիկ գիրով (հաստատութեանց պարագային՝ նախընտրաբար պաշտօնական թուղթի վրայ, եւ՝ հաստատուած) ներկայացնել «Ազգային» ծանուցումներու գրասենեակը:

70th ԱՄԵՆԱԿ
ԼՕՆԻ 70ԱՄԵՆԱԿ
ՀՕՄԻ 90ԱՄԵՆԱԿ
ՅՈՒՇԵՐ՝ ԼՕՆԻ ԱՆՅԵԱԼԻ ԵՒ ՆԵՐԿԱՅԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹԵՆԷՆ

Եթեանասուն երկար տարիներու անխոնջ աշխատանքով փաստուեցաւ, թէ Հայ կիւնր ունի ծառայութեան ուժեղ ընթացք: Անցեալ դարերուն այլազան ցեղերու արշաւանքներուն Հայ կիւնր միշտ պատրաստ եղած է ամօքելու վիրաւորը, նեցուկ կանգնելու հօր, ամուսնոյն, եղբոր եւ հարեանին:

Ահա այս անժառ ընագոյն է, որ մղած է կարգ մը ընկերակցութիւններու ան յաջող թողութեան համակիր տիկինները եւ օրիորդներ՝ ծառայելու ցիրուցան եղող Հայրիկներուն, որոնք սպանդ էն հազու ապատած՝ կարիք ունէին առաջնորդի, հոգատարի, իրենց յոյս տուող եւ ցաւերը ամբողջ ձեռքի:

Միայն Հիացում կրնանք արձանագրել աշխատանքին՝ խնամատարական, կազմակերպական, կրթական եւ առողջապահական մարզերուն մէջ: Ներկայանք որո՞ն հոգն էր, անդամուկները վստահ էին, որ կրնան ներկայանալ ապահով ժողովուրդին հանգանակելով, անդամավճարներ է նուիրատուութիւններէ: Գոյաբան գոլմարով կը նպաստէին կարիքաւոր տնտեսիքներուն:

Մասնաճիւղերը մէկ կիկ մէկ կիկ կը ծլէին շրջաններու մէջ՝ նեցուկ կանգնելու ուսումնաստեղ մանուկին, գործ հայտնախնայելու անգործին, խնամելու հիւանդը եւ հոգալու անտէր ծերերու կարիքները:

Այս եթեանասուն երկար տարիներու վաստակով ԼՕՆԻ փաստեց, թէ կրնայ յաղթել ամենազոճուար կացութեան անգամ, իր ողջմիտ ողորդմանով:

ԼՕՆԻ Շրջանային Վարչութիւնը իր հաւատարիմ անդամուկներու անսակարկ աշխատանքին յենելով կազմակերպուեցաւ, զօրացաւ ու ծրագրեց իր գործունէութեան ծիրը: Իր ծառայութիւնը շարունակուեցաւ ապագայի նուաճումներու հեռանկարով՝ վճարելով աւելի մօտէն քայլ պահել քաներորդ դարու վերջին տարիներուն գիտական, ընկերային, մշակութային, առողջապահական եւ տնտեսական մարզերուն հետ:

Այս եթեանասուն երկար տարիներու վաստակով ԼՕՆԻ փաստեց, թէ կրնայ յաղթել ամենազոճուար կացութեան անգամ, իր ողջմիտ ողորդմանով:

ԼՕՆԻ Շրջանային Վարչութիւնը իր հաւատարիմ անդամուկներու անսակարկ աշխատանքին յենելով կազմակերպուեցաւ, զօրացաւ ու ծրագրեց իր գործունէութեան ծիրը: Իր ծառայութիւնը շարունակուեցաւ ապագայի նուաճումներու հեռանկարով՝ վճարելով աւելի մօտէն քայլ պահել քաներորդ դարու վերջին տարիներուն գիտական, ընկերային, մշակութային, առողջապահական եւ տնտեսական մարզերուն հետ:

Այս եթեանասուն երկար տարիներու վաստակով ԼՕՆԻ փաստեց, թէ կրնայ յաղթել ամենազոճուար կացութեան անգամ, իր ողջմիտ ողորդմանով:

ԼՕՆԻ Շրջանային Վարչութիւնը իր հաւատարիմ անդամուկներու անսակարկ աշխատանքին յենելով կազմակերպուեցաւ, զօրացաւ ու ծրագրեց իր գործունէութեան ծիրը: Իր ծառայութիւնը շարունակուեցաւ ապագայի նուաճումներու հեռանկարով՝ վճարելով աւելի մօտէն քայլ պահել քաներորդ դարու վերջին տարիներուն գիտական, ընկերային, մշակութային, առողջապահական եւ տնտեսական մարզերուն հետ:

Այս եթեանասուն երկար տարիներու վաստակով ԼՕՆԻ փաստեց, թէ կրնայ յաղթել ամենազոճուար կացութեան անգամ, իր ողջմիտ ողորդմանով:

ԼՕՆԻ Շրջանային Վարչութիւնը իր հաւատարիմ անդամուկներու անսակարկ աշխատանքին յենելով կազմակերպուեցաւ, զօրացաւ ու ծրագրեց իր գործունէութեան ծիրը: Իր ծառայութիւնը շարունակուեցաւ ապագայի նուաճումներու հեռանկարով՝ վճարելով աւելի մօտէն քայլ պահել քաներորդ դարու վերջին տարիներուն գիտական, ընկերային, մշակութային, առողջապահական եւ տնտեսական մարզերուն հետ:

Այս եթեանասուն երկար տարիներու վաստակով ԼՕՆԻ փաստեց, թէ կրնայ յաղթել ամենազոճուար կացութեան անգամ, իր ողջմիտ ողորդմանով:

ԼՕՆԻ Շրջանային Վարչութիւնը իր հաւատարիմ անդամուկներու անսակարկ աշխատանքին յենելով կազմակերպուեցաւ, զօրացաւ ու ծրագրեց իր գործունէութեան ծիրը: Իր ծառայութիւնը շարունակուեցաւ ապագայի նուաճումներու հեռանկարով՝ վճարելով աւելի մօտէն քայլ պահել քաներորդ դարու վերջին տարիներուն գիտական, ընկերային, մշակութային, առողջապահական եւ տնտեսական մարզերուն հետ:

Այս եթեանասուն երկար տարիներու վաստակով ԼՕՆԻ փաստեց, թէ կրնայ յաղթել ամենազոճուար կացութեան անգամ, իր ողջմիտ ողորդմանով:

ԼՕՆԻ Շրջանային Վարչութիւնը իր հաւատարիմ անդամուկներու անսակարկ աշխատանքին յենելով կազմակերպուեցաւ, զօրացաւ ու ծրագրեց իր գործունէութեան ծիրը: Իր ծառայութիւնը շարունակուեցաւ ապագայի նուաճումներու հեռանկարով՝ վճարելով աւելի մօտէն քայլ պահել քաներորդ դարու վերջին տարիներուն գիտական, ընկերային, մշակութային, առողջապահական եւ տնտեսական մարզերուն հետ:

Այս եթեանասուն երկար տարիներու վաստակով ԼՕՆԻ փաստեց, թէ կրնայ յաղթել ամենազոճուար կացութեան անգամ, իր ողջմիտ ողորդմանով:

ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Կրօնը, ինչպես եւ եկեղեցին, դարեր, իսկ հնագույն ժողովուրդները համար հազարամեակներ շարունակ մշտապես տիրապետող դիրք են ունեցել բոլոր ժողովուրդները հասարակական կեանքում, մեծապես նկատելի են հասարակական յարաբերությունները կարգաւորմանը եւ վճռորոշ դերակատարութիւն են ունեցել ինչպէս պետութիւնները ներքին կեանքում, այնպէս էլ արտաքին յարաբերությունները ոլորտում: Եւ չնայած ապակրօնականացման աւելի քան երկուհարիւրամեայ ընթացքին, այսօր էլ կրօնը բոլոր պետութիւններում շարունակում է կատարել իր աշխարհահայեացքային, կարգաւորող, միասնականացնող գործառնութիւնը, մեծ դեր խաղալ հասարակական յարաբերությունները ոլորտում, նկատում է ազգային արժէքները պահպանմանը, մարդկանց բարոյական նկարագրի ձեւաւորմանը: Եւ այս պատճառով է, որ բոլոր պետութիւններն էլ մեծ ուշադրութիւն են դարձնում եկեղեցու հետ յարաբերությունները ինչպէս որ ազգայնացմանը, որպէս կանոն, այդ յարաբերությունները կարգաւորում են հիմնականում եւ առաջին հերթին ամենաբարձր սահմանադրական, մակարդակով:

Պետութեան եւ եկեղեցու փոխյարաբերություններն արտայայտելու համար օգտագործելու է «աշխարհիկ պետութիւն» հասկացու-

թիւնը, որը նշանակում է, որ պետութիւնը եւ եկեղեցին անջատուած են միմեանցից եւ հետեւաբար ճարտար իրաւունքները չի կարող միջամտել միւսի գործունեութեանը, իսկ պետութիւնը պարտաւոր է բոլոր կրօնական ուսմունքները եւ կրօնական կազմակերպութիւնները համար, սովորաբար օրէնքով սահմանաւոր կարգով, ապահովել հասարակ պայմաններ: Ներկայումս աշխարհի բազմաթիւ պետութիւնները սահմանադրութիւններում ամրագրուած է պետութեան աշխարհիկութիւնը կամ (եւ) պետութեան անջատուած լինելը եկեղեցուց (Ֆրանսա, Ռուսաստան, միջինասիական հանրապետութիւններ, Ազրայէյնան, Ալյանիա եւ այլն):

Ձեռքով պետութեան եկեղեցուց անջատման գործընթացն ունի աւելի քան երկու հարիւրամեայ պատմութիւն (սկսած ֆրանսական մեծ յե-

ղափոխութեան ժամանակաշրջանից), եւ շատ պետութիւններ արդէն աշխարհիկ են, այնուամենայնիւ այսօր էլ բազմաթիւ պետութիւններում, այդ բուն ժողովրդավարական պետութիւններում, սահմանադրութիւնները մակարդակով ամրագրուած է այդ պետութիւնների ոչ աշխարհիկ լինելը, այսինքն այդ պետութիւններում գործում է պետական (ազգային) կամ պաշտօնական (եթեմն օգտագործում է նաեւ «տիրապետող կրօն» հասկացութիւնը) եկեղեցու հիմնարկը, ինչը ենթադրում է, որ այդ պետութիւններում որոշակի եկեղեցի (համապատասխան կրօնական ուսմունք) ունի յատուկ կարգավիճակ, եւ պետութիւնը տարբեր չափերով հովանաւորում ու շնորհակցում է այդ կրօնական կազմակերպութիւններին:

Հակառակ է, որ եկեղեցու (կրօնի) նկատմամբ այսպիսի պետական վերաբերմունքն առաջին հերթին յատուկ է բացարձակ եւ սահմանադրական միապետութիւններին, որոնց պետութեան գլուխը, որպէս կանոն, միաժամանակ նաեւ եկեղեցու գլուխն է: Սակայն եկեղեցու (կրօնի) նկատմամբ նման դիրքորոշումը յատուկ է ոչ միայն միապետութիւններին, այլեւ հանրապետական կառավարում ունեցող պետութիւններին, որոնցում որոշակի եկեղեցի ունի պետական, պաշտօնական կարգավիճակ կամ որոշակի կրօն համարում է տիրապետող (Իսրայէլում, Յունաստան, Իսրայէլ, Իրանում, Հարաւմերիկեան հանրապետութիւնները գերակշիռ մասը եւ այլն): Պետութեան եւ տարբեր եկեղեցիների միջեւ յարաբերությունները կարգաւորման ուղղուած է նախատեսուած Լեհաստանի սահմանադրութիւնում: Ցատուկ ձեւ է մշակուել կաթոլիկ եկեղեցու հետ փոխյարաբերություններում: «Լեհական Հանրապետութեան եւ Կաթոլիկ եկեղեցու միջեւ յարաբերությունները որոշում են Առաքելական Մայրաքաղաքի հետ կնքուած միջազգային պայմանագրով եւ օրէնքներով» (յօդուած 25.4), իսկ վերջինների հետ յարաբերությունները որոշում են այնպիսի օրէնքներով, որոնք ընդունում են կառավարութեան եւ այդ եկեղեցիների ներկայացուցիչների հետ կնքուած պայմանագրի հիման վրայ (յօդուած 25.5): Պետութեան եւ եկեղեցու յարաբերությունների կարգաւորումը հետաքրքրական լուծում է ստացել Իտալիայի սահմանադրութիւնում: «... Յարաբերությունները կարգաւորում են Լատինական հիմնականագրով» (յօդ. 7), ընդ որում այդ հիմնականագրերի փոփոխությունները «... չեն պահանջում սահմանադրութեան վերանայման որեւէ ընթացակարգ» (յօդ. 7): Այսինքն՝ սահմանադրութեամբ ամրագրուել են աւելի վաղ կնքուած Լատինական հիմնականագրերի դրոյթները, եւ պետութիւնը փաստօրէն սահմանադրութիւնից անկախ կարող է ինքնուրույնաբար կարգաւորել պետութեան եւ կաթոլիկ եկեղեցու միջեւ յարաբերությունները: Ճշգրիտ լինելու նկատակով նշենք, որ Լատինական հիմնականագրերի հիմնական պայմանագրով կաթոլիկութիւնը ճանաչուել է Իտալիայի միակ պետական կրօնը, եւ դրա հիման վրայ ստեղծուել է Վատիկան պետութիւնը, իսկ միւս պայմանագրով՝ Քրիստոսաբով որոշուել են կաթոլիկ եկեղեցու իրաւունքներն ու արտօնությունները Իտալիայում:

Անհրաժեշտ է նկատել, որ թեւ տարբեր պետութիւններում պետութեան եւ եկեղեցու յարաբերությունները կարգաւորում են ամենատարբեր մեթոդներով, այնուամենայնիւ շատ պետութիւններում, յատկապես ժողովրդավարական պետութիւններում, կայ մի ընդհանրական մտտեցում, որպէս իրաւունք, պետական կարգաւորումը պետութեան հետ կնքուած պայմանագրով է ինչպէս, դաւանանքի ազատութիւնը: Ընդհանուր առմամբ ժողովրդավարական պետութիւնները սահմանադրութիւններով գերակշիռ մասը հռչակելով ցանկացած կրօն դաւանելու, կրօնական համայնքներում միաւորութեամբ մարդկանց միաւորելու իրաւունքները, միաժամանակ ամրագրում է, որ այդ իրաւունքների իրագործումը պետք է վստահելի պետական անվտանգութիւնը, ինչպէս եւ կրօնական հիմնականները չեն կարող լինել սահմանադրական ու քաղաքացիական պարտականութիւններից հրաժարուելու հիմք:

Այսպիսով, ինչպէս տեսնում ենք, արդի աշխարհում պետութիւնների մեծամասնութիւնը, այդ բուն ժողովրդավարական պետութիւնները, չափազանց կարեւորում է պետութեան եւ եկեղեցու (կրօնի) յարաբերությունների կարգաւորումը, եւ դա առաջին հերթին կատարում է պետութեան հիմնական օրէնքի մակարդակով:

Հարկ ենք համարում նշել նաեւ, որ մարդու իրաւունքները ու ազատութիւնները արդի ըրբժամանակ, ինչպէս են գտնաբարասական բազմակարծութեան տեսանկիւնից դիտարկելով իրենց եւ դաւանանքի ազատութիւնը խիստ

ձեւական չափանիշների առումով, կարելի է ենթադրել բոլոր կրօնական ուսմունքների իրաւահասարակութեան անհրաժեշտութիւնը: Սակայն իրականում, ինչպէս արդէն գիտենք, այդպիսի բացարձակ իրաւահասարակութիւն գոյութիւն չունի եւ իւրաքանչիւր պետութիւնում որեւէ եկեղեցի (եւ նրա կրօնական վարդապետութիւնը) ունի յատուկ կարգավիճակ: Այդպիսի վերաբերմունքը, ի հարկէ, պատահական չէ, ոչ էլ կամայականութեան դրսեւորում, այլ ժողովուրդների, հասարակութեան ու պետութեան կեանքում կրօնի ունեցած դերի կարեւորութեան արտայայտում է:

Համեմատաբար մանրամասն ներկայացնելով պետութեան եւ եկեղեցու (կրօնի) փոխյարաբերությունները սահմանադրական կարգաւորման առկա տարբերակները համայնապատկերը, բնականաբար հարց է առաջանում, թէ ինչպէս են կարգաւորում համայնական յարաբերությունները Հայաստանի Հանրապետութիւնում եւ առաջին հերթին, ի հարկէ, Հայաստանի սահմանադրութիւնը ինչպիսի վերաբերմունք է գրեւորում Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցու եւ նրա վարդապետութեան նկատմամբ:

Այս առումով նշենք, որ Հայաստանի սահմանադրութիւնում հայ եկեղեցին եւ նրա վարդապետութիւնը որեւէ ձեւով չի յիշատակում եւ, հետեւաբար, որեւէ վերաբերմունք չի ցուցաբերում: Ի հարկէ, Հայաստանի սահմանադրութիւնը որքանով կառուցուած է ընդհանուր ժողովրդավարական սկզբունքներ հիման վրայ եւ մարտու իրաւունքների ու ազատութիւնների պաշտպանութեան դիրքերից, նրանում ամրագրուած է նաեւ իրենց եւ դաւանանքի ազատութեան իրաւունքը, եւ այդ իրաւունքը կարող է սահմանափակուել միայն օրէնքով (յօդ. 23):

Իստեղծով Հայաստանի սահմանադրութեան այսպիսի դիրքորոշումից եւ հետեւաբար այն հանգամանքից, որ պետութիւնը որեւէ եկեղեցու նկատմամբ որեւէ պարտաւորութիւն չի ստանձնում, ապա կարծում ենք միանշանակ կարելի է եղբայրացնել, որ Հայաստանի Հանրապետութիւնը աշխարհիկ պետութիւն է:

Պետութեան ժողովրդավարութիւնը եւ աշխարհիկութիւնը, ինչպէս տեսնք տարբեր պետութիւնների համայնապատկերում, ամենեւեւ չի նշանակում եկեղեցու նկատմամբ որեւէ վերաբերմունքի բացակայութիւն, այլ, ընդհանրապէս, ակնյայտ դրսեւորում է եկեղեցու կարեւորութիւնը, անհրաժեշտութիւնը տեսնելով կրօնական գոյութեան կարեւորութիւնը հասարակական յարաբերությունները կանոնակարգելու, մարդկանց հոգեւոր կարիքները բավարարելու, ազգային արժէքները պահպանելու եւ զարգացնելու հարցում: Ինչպէս եւ հասարակութեան մէջ բարոյականութեան, բարեսեացականութեան, բարու, յոյսի, հեւատի ու սիրտը կայուն ու առողջ մթնոլորտ ստեղծելու գործում: Ուստի նկատի ունենալով Հայաստանի եւ եկեղեցու միջեւ յարաբերությունները, որ Լատինական հիմնականագրերի հիմնական պայմանագրով կաթոլիկութիւնը ճանաչուել է Իտալիայի միակ պետական կրօնը, եւ դրա հիման վրայ ստեղծուել է Վատիկան պետութիւնը, իսկ միւս պայմանագրով՝ Քրիստոսաբով որոշուել են կաթոլիկ եկեղեցու իրաւունքներն ու արտօնությունները Իտալիայում:

Անհրաժեշտ է նկատել, որ թեւ տարբեր պետութիւններում պետութեան եւ եկեղեցու յարաբերությունները կարգաւորում են ամենատարբեր մեթոդներով, այնուամենայնիւ շատ պետութիւններում, յատկապես ժողովրդավարական պետութիւններում, կայ մի ընդհանրական մտտեցում, որպէս իրաւունք, պետական կարգաւորումը պետութեան հետ կնքուած պայմանագրով է ինչպէս, դաւանանքի ազատութիւնը: Ընդհանուր առմամբ ժողովրդավարական պետութիւնները սահմանադրութիւններով գերակշիռ մասը հռչակելով ցանկացած կրօն դաւանելու, կրօնական համայնքներում միաւորութեամբ մարդկանց միաւորելու իրաւունքները, միաժամանակ ամրագրում է, որ այդ իրաւունքների իրագործումը պետք է վստահելի պետական անվտանգութիւնը, ինչպէս եւ կրօնական հիմնականները չեն կարող լինել սահմանադրական ու քաղաքացիական պարտականութիւններից հրաժարուելու հիմք:

Այսպիսով, ինչպէս տեսնում ենք, արդի աշխարհում պետութիւնների մեծամասնութիւնը, այդ բուն ժողովրդավարական պետութիւնները, չափազանց կարեւորում է պետութեան եւ եկեղեցու (կրօնի) յարաբերությունների կարգաւորումը, եւ դա առաջին հերթին կատարում է պետութեան հիմնական օրէնքի մակարդակով:

Հարկ ենք համարում նշել նաեւ, որ մարդու իրաւունքները ու ազատութիւնները արդի ըրբժամանակ, ինչպէս են գտնաբարասական բազմակարծութեան տեսանկիւնից դիտարկելով իրենց եւ դաւանանքի ազատութիւնը խիստ

ԱԶՐՊԵՅՃԱՆ - ԲԱՏՐԵՐ

ՎԱԶՔՔ՝ ԱՌԱՋԱՍԱՐԻ ԵՏԵՒԻՑ

Ո՞Վ Ե ԅԱՒԱԿՆՈՒՄ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆԸ

Ստորեւ տրուած յօդուածը կը վերլուծէ 2003ին տեղի ունեցալիք ազրպէյճանական ցախագահական ընտրութիւններուն ընթացքը, ինչպէս նաեւ կը ներկայացնէ ցախագահական թեկնածութեան իւրաքանչիւր յաւակնորդի դիրքորոշումը: Ազրպէյճանի ներքին քաղաքական իրադարձութիւններուն վերաբերեալ:

Թէ եւ Ազրպէյճանի նոր նախագահական ընտրութիւններին դեռեւս 3 տարի կայ, սակայն արդէն այսօր կարելի է նշել այն հիմնական անձանց, ովքեր յաւակնուած են երկրի բարձրագոյն պաշտօնին: Ի տարբերութիւն նախորդ ընտրաընթացների, երբ գլխաւոր առաջատարի դէմ հանդէս էր գալիս մէկ, ոչ այնքան հանրայայտ եւ հեղինակաւոր մի ընդդիմադիր, ներկայ ընտրաընթացի մասնակիցները զգալիորէն աւելի շատ կը լինեն: Առաջին համարն, անշուշտ, Հայտար Ալիեւն է: Երկրորդ սահմանադրութիւնը նրան հնարաւորութիւն է տալիս երկիրը ղեկավարել նաեւ երրորդ ժամկէտի ընթացքում: Բանն այն է, որ 1995 թուականին ընդունուած Հիմնական օրէնքը, որը նախ անձին արգելում էր երրորդ անգամ անընդմէջ գրադեցնել երկրի նախագահի պաշտօնը, չի տարածուում նրանց վրայ, ովքեր իշխանութեան են եկել մինչ այդ: Այսինքն, 1993ին Հայտար Ալիեւի արտահերթ ընտրութիւնը հաջարակի մէջ էլ ընդգրկուում: Հետեւաբար, նրա առաջին օրինական ընտրութիւնը համարում է 1998 թուականի ընտրութիւնը, այնպէս որ, նա իրաւունք ունի քուէարկուել նաեւ 2003 թուականին:

Ալիեւին հետեւում է Ազգային Ճակատ Կուսակցութեան նախագահ Ապուլֆազ Էլչիպէյը: Ճիշդ է, պէտք է խոստովանել, որ նրա վարկանիշն ընկնում է: Պատճառը ներկուսակցական հակամարտութիւններն են: «Հայրերի եւ որդիների» հարցը ժողովրդական ձեւատն, բոսնիական, րաժանելի է երկու մասն: «Հին պահակազուեղը», կամ էլ ինչպէս նրանց մտածում են կոչում՝ «պահակազուեղները» Հայտար Ալիեւի միակ մրցակիցը Ապուլֆազ Էլչիպէյին են համարում, մտահանյով այն մասին, որ իր հայրենի Քելքի գիւղում կամուտը պարտի ընթացքում հասարակութեան վերաբերմունքը նրա նկատմամբ խիստ փոխուել է: Մինչ նա իր հայրենիքում կազդուողում էր լեռնային օդով, նրա երիտասարդ տեղակալ Ալի Քերիմովը ստիպուած էր իշխանութիւնների հետ դաժան պայքար մղել յանուն կուսակցութեան պահպանման: Պահպանելու՝ պահպանեց, սակայն միասնութիւնն ապահովել նրան չկարողուց: Երիտասարդ սերունդը այսպէս կոչուած «բարեփոխիչները», իշխանութեան գալու յոյսերը կապում են հինգ Ալի Քերիմովի հետ:

Այլ ընդդիմութեան եւս մէկ թեկնածու կայ՝ «Մուսաւաթ» կուսակցութեան առաջնորդ Իսա Ղամբարը: Նա շատ հանրայայտ քաղաքական գործիչ է, սակայն խիստ աւելի արմատական է, քան ժողովրդական ձեւատնի ներկայացուցիչները: Վարկանիշի առումով նա զգալիորէն գերազանցում է Էլչիպէյին: Ի տարբերութիւն Էլչիպէյի, որը վերջերս երիտասարդութեանը կոչ էր անում «գրաւել Պաքուում Իրանի դեսպանութեան շէնքը», Ղամբարը երբեք էլ կտրուկ յայտարարութիւններ թող չի տալիս իրեն Ռուսաստանի եւ Իրանի նկատմամբ: Աքակցութեան առումով հիմնական շեշտը նա դնում է ծագումով դարաբաղիչների վրայ:

Իր նախագահական յաւակնութիւնները չի թաքցնում նաեւ Ազրպէյճանի Ազգային Անկախութիւն Կուսակցութեան ղեկավար էթիտար Մամետովը: Նրա հիմնական ջանքերը Հայաստանից եկածներն են: Կիրաւորուած «նախագահի ցանձանութիւնից», որն իր իշխանութեան առաջին տարիներին յենուած էր նրանց վրայ, իսկ այնուհետեւ հիմնական եւ կարեւոր պաշտօնների նշանակեց իր հայրենակից նախընտրելիներին, նրանք գրեթե անձաբար անցան Մամետովի ղեկավարած կուսակցութեան շարքերը: Միւս հաւանական թեկնածուն Ռասուլ Կուլիեւն է, նախագահի նախկին համախոհն ու խոր-

հրդարանի նախկին խօսնակը, որն այժմ ապրում է Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներում: Նա ծնունդով Նախիջեանից է եւ հիմնականում էլ յենուած է իր հայրենակիցների վրայ: Նրա անան հետ են կապուած ժողովրդավարական Ազրպէյճան Կուսակցութիւնը եւ վերջերս կազմաւորուած «Ժողովրդավարական Ուղի» շարժումը: Մինչեւ վերջերս նա ամուր ընկերային շուկայն է ֆինանսական հնարաւորութիւններ ունէր: Սակայն ովկիանոսից անդին նրա հարկադիր տարագրութիւնից յետոյ Ալիեւը զգալիորէն թուլացրեց նրա դիրքերը՝ նախկին խօսնակի բարեկամները եւ հարուստ համախոհները ձերբակալուեցին եւ բանտեր նետուեցին:

Ո՞ւմ վրայ կարող է յենուել նա ընտրաընթացի ընթացքում: Վերլուծաբանների կարծիքով Կուլիեւը յոյս ունի իշխող ընտրանքի պահպանողականութիւնը տրամադրուած թեւ հանդէպ: Բարեփոխիչների թեւը գնում է նախագահի որդի Իլհամ Ալիեւի ետեւից: Սակայն հարկ է նշել, որ պահպանողականները այնքան էլ բազմաքանակ չեն, որովհետեւ «համաժողովրդական սէրը» ապահովեն Կուլիեւի հանդէպ: Եւս մէկ, ոչ անարժէք հանգամանք՝ Կուլիեւի դէմ բազմաթիւ մեղադրանքներով քրէական գործ է յարուցուած, ներառեալ նաեւ յատկապէս մեծ չափերի հասնող յափշտակութիւնները, որը նրա մասնակցութիւնը նախագահական ընտրաընթացին ինդուսպէս նրա հանդէպ վարկաբեկման քաղաքականութիւն են վարում: Ի՞նչպէս է նա ապրում Միացեալ Նահանգներում: Ի՞նչ միջոցներով: Որտեղից է նրա միլիոններ հաշուող կարողութիւնը: Ո՞ւմ փողոցով է նա իր համար Մենհեթենում դղեակ գնել: Բոլորին ներշնչում են, որ նա պարզապէս թախանի կաշառակեր է, որին տենչում չի տեսնում բանտը:

Այս առումով նախկին նախագահ Ալազ Մուլիպովը շատ աւելի շահեկան վիճակում է: Նրան առաւելորդուած մեղադրանքները բացայայտորէն քաղաքական ընդմէջ են կնքում, եւ թե՛ Ալիեւը որդրած դառնայ, ապա Մուլիպովը ժողովրդական ձեւատնի բազմաթիւ գործիչներ խոստովանում են, որ միջնորդութեան ձեւերով նպաստել են խոթորուի ողբերգութեանը, որը եւ նախկին նախագահի պատժանկութեան պատճառը դարձաւ: «Ալազ էլ ի՞նչպէս հնարաւոր կը լինէր հեռացնել նրան իշխանութիւնից», ասում են նրանք:

Նրա նկատմամբ հասարակական կարծիքի փոփոխութեան մասին է խօսում նաեւ այն փաստը, որ վերջին երկու տարիների ընթացքում առաջին անգամ են բաւականին բարձր հորիզոնական գրադեցրեց վարկանիշային սանդղակում՝ երրորդը լինելով Ալիեւից ու Մամետովից յետոյ: Նրա կողմնակիցները մայրաքաղաքի ընկերներն են, բնիկ պաշտօնեցիները, Ազրբոնեան թերակազմի, ինչպէս նաեւ՝ Ազրպէյճանի հիւսիսարեւելեան շրջանները: Նախագահի ուժեղ թեկնածու է համարում նաեւ Ալիեւի որդին՝ Իլհամ Ալիեւը: Երեւի թէ իշխանութեան ժառանգականութեան մտքը Ալիեւի մօտ ծագել է սրտի հիւանդութեան մասին տեղեկանալուց անմիջապէս յետոյ, եւ նա յստակ սնկալի է մշակել իր երազանքն իրականացնելու նպատակով:

Արտասահմանեան վերջին մէկ-մէկուկէս տարուան բոլոր շրջադարձներին ընթացքում Իլհամը ուղեկցում է հօրը: Արտասահմանեան ընկերութիւնների հետ քարիզի պայմանագրերը ստորագրում է ոչ թէ քարիզի ընկերութեան նախագահ Նաթիկ Ալիեւը, այլ նրա տեղակալ Իլհամ Ալիեւը: Վերջերս էլ Ուլաշինկ-թիւնում Սփիտակ ծան տիրող հետ հանդիման ժամանակ Իլհամը նստած էր հօր կողքին: Այն կարծիքն է ձեւաւորուել, որ նա է զլխաւորող իշխող վարչախմբի բարեփոխիչ թեւը: Միաժամանակ, մինչ այժմ նա որեւէ ինքնուրույն քայլ չի ձեռնարկել, դուրս չի եկել իր հօր հօր ստուեծեանարկելի, դուրս չի եկել իր հօր հօր ստուեծից: Սակայն դա եւս ժամանակաւոր երեւոյթ է:

ԻՐԱՆԱ ԱՋՆԻԱ

«Հայաստանի Հանրապետութիւն»

Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

«Հայաստանի Հանրապետութիւն»

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ

ՄՈՆԿՈՒՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ ԴՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ԶԻԵՒԻ ՆՈՒԱՃՈՒՄԷՆ ԵՏԶ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ՀՈՍԱՆՔՆԵՐ ԴԵՊՈՒ ԼԵՀԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԵՐԸ ՄԱՍՆԱԿԻՑ՝ ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ

Լեհաստանի հայկական մեծ գաղթօճախը, կազմաւորուած՝ Անիի անկումէն եւ սելճուք-բոքական եւ հետագային ալ մոնկոլական արշաւանքներէն ետք ծայր առած գաղթականական լայնածաւալ հոսանքներուն ժամանակ, սկզբնական շրջաններուն գլխաւորաբար Կալիցիոյ մէջ կեդրոնացաւ: Հայեր կարեւոր դերակատարութիւն ստանձնեցին Լեհաստանի եւ յատկապէս Կալիցիոյ իշխանութեան սահմաններէն ներս, զարգացուցին առեւտուրը, արհեստները, շէնքուցին գիւղերն ու քաղաքները եւ տեղացի ժողովուրդի կողքին պաշտպանեցին իրենց երկրորդ հայրենիքը օտար բռնամիտներու եւ ներխուժողներու դէմ:

Մալպորթ դղեակը հիւսիսային Լեհաստանի մէջ

հիմնադրատակ կործանեցին եւ գետնին հաւարեցուցին զայն:

Մոնկոլներու անխնայ շարժերէն ու համարած աներաժութիւններէն ճողորմարձ Քիւնի եւ շրջակայքի հայերը խուճապահար փախան դէպի արեւմուտք՝ Կալիցիա, Փոտոլիա, Վոլինիա եւ Լեհաստանի խորքերը:

Այս երկրամասերու իշխանութիւնները սիրով ընդունեցին գաղթականները եւ բնակավայրեր ու պաշտաններ տրամադրեցին անոնց:

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ԿՐԱՅ ՄՈՆԿՈՒԱԿԱՆ ԱՐՇԱԽԱՆԵՐՆԸ՝ ՀԱՅԵՐԸ ՄԱՍՆԱԿԻՑ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՒՆԵՐՈՒՆ

Պաթու իրանի հրամանատարութեան տակ գործող մոնկոլական բանակը Քիւնը գրաւելէն եւ ՏՃԻԵՐԸ գետի հովիտին վրայ հակակշիռ հաստատելէ ետք, 1241ի գարնան երկու թեւերու բաժնուելով սկսաւ յառաջանալ դէպի Արեւելեան Եւրոպա: Մէկ թեւը, Պաթու իրանի հրամանատարութեան տակ դարձաւ դէպի հիւսիս-արեւմուտք՝ Լեհաստան, իսկ միւսը, Սուլայան ղեկավարութեան տակ շարժեցաւ դէպի հարաւ-արեւմուտք՝ Հունգարիա:

Լեհական անաղակական ագարակ մը՝ Տվորի շրջանին մէջ

Պաթու իրանի բանակը արագօրէն սկսաւ յառաջանալ դէպի Կալիցիա եւ Լեհաստանի խորքերը, իր համբուն վրայ աներելով շէնքնական վայրերը եւ շարժելով ժողովուրդը: Լեհական տարբեր իշխանութիւններու բանակները, Սիլեզիան ասպետները եւ Տեւտոնեան միաբանութեան ուժերը սկզբնական շրջանին բուն դիմադրութիւն ցոյց տուին, բայց չյաջողեցան երկար դիմադրել եւ բռնեցին նահանջի ճամբան:

Այս ժամանակ բնական թիւով հայութիւն կար Կալիցիոյ իշխանութեան սահմաններէն ներս, որ կենաց մահու վտանգիւմ առջեւ կը գտնուէր. ամէնէն անելի վտանգուած էր Կամենեցի հայութիւնը, որովհետեւ ՏՃԻԵՐԸ գետի աւազանին մէջ, Սմոթրիչ գետի ափին գտնուող քաղաքը ամէնէն անելի մօտ էր պատերազմի նակատներուն:

Այս պայմաններուն տակ Խրիմի Կաֆա քաղաքէն (ուր մեծ թիւով հայութիւն կար) քառասուն հազար հոգիէ բաղկացած հայկական զօրամաս մը օգնութեան հասաւ կամենեցի՝ պաշտպանելու համար քաղաքին հայութիւնը: Հայկական այս զօրագունը մեծ դեր ունեցաւ շրջանի ինքնապաշտպանութեան կոնկրետներուն մէջ:

Լեհական բանակները, արևմտեան կողմէն եւ տեղափոխութեան ջանքերով նակատարարուին, իսկ Սիլեզիական եւ Տեւտոնեան ուժերը՝ Լեհական մարտիկներու: Այս իրավիճակին առջեւ Սիլեզիոյ երկու դուքսերը միացուցին իրենց ուժերը՝ շարունակելու համար դիմադրութիւնը: Նոյն տարին իսկ՝ 1241ին,

մոնկոլներ յառաջացան մինչեւ Լեհաստանի մայրաքաղաքը՝ Քրաքով, շարժեցան դէպի երկրին խորքերը, մտան Սիլեզիա եւ հասան մինչեւ գերմանական Պրեսլա քաղաքին սահմանները:

Այս յաղթանակներէն ետք մոնկոլներ, թալանելէ ու կոտորուելէ ետք շրջանին հարստութիւնները, յաջորդ տարին՝ 1242ին քաշուեցան կարգ մը երկրամասեր եւ վերադարձան Մոնկոլիա, նոր մեծ իրան մը ընտրելու համար, որովհետեւ Հոկաթայ իրան մահացաւ 1241ին, իսկ Չակաթայ իրան՝ 1242ին:

Մոնկոլները թեւեւ մասամբ հեռացան, բայց Փոքր Լեհաստանէն արեւելք տարածուող Կարմիր Ռուբինիան իրենց նուաճութեան տակ պահեցին, որ իրեն իարխի ծառայեց անոնց՝ Լեհաստանի վրայ հետագային կողոպտչական արշաւանքներ կազմակերպելու համար: Միաժամանակ Մեծ Լեհաստան եւ յատկապէս Մազովիա հեթանոս լիբուսացիներու եւ այլ ցեղերու տեւական յարակամներուն ենթակայ մնացին: Այս պայմաններուն տակ մագովիացիք ստիպուած Պուկ գետի ափերը, Տրոնիցիայի շրջակայքը Կարմիր Ռուբինիոյ շրջեցան, իսկ Լուպուսի շրջանը եւ Ստեր գետի ափերը՝ Պրանտեմուրկի Ասքանիաններուն:

Լեհաստանի տարածութեան օգտուելով՝ Պոհեմիոյ Ուեյցեպուս Բ. թագաւոր (1278 - 1305) իրեն ենթարկեց Սիլեզիոյ երկու գրաւութիւնները, իսկ Քրաքովի գրաւութեան վրայ ալ գերակայութիւն հաստատեց:

Հակառակ Լեհաստանի դիմագրաւած այս բոլոր տակնուվրայութիւններուն ու դժուարութիւններուն, Քիւնեան Ռուսիայէն եւ յարակից երկրամասերէն դէպի լեհական իշխանութիւններ հայերու գաղթականական հոսանքները կը շարունակուէին, որովհետեւ Լեհաստան, բազմամիջ իր շրջակայ երկրներուն, անելի ապահով էր, հոն չկար մոնկոլական իշխանութիւն: Ընկերային եւ տնտեսական պայմանները անելի նպաստաւոր էին, եւ վերջապէս, Լեհաստան միատարր քրիստոնեայ բնակչութեամբ երկիր էր:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ ԼԵՀԱՍՏԱՆ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՒՆԵՐՈՒՆ

Մոնկոլական աներիչ արշաւանքներէն եւ անկման ու տկարացման շրջանէ մը ետք լեհ իշխան Փրզեմիսլ 1279ին վերամիադրեց Մեծ Լեհաստանը, անոր կազմին մէջ առնելով նաեւ Կիւեզլոյի շրջանը: 1294ին ան իր իշխանութեան կցեց Արեւելեան Փոմերանիան: Այս յաղթանակներէն ետք, Կիւեզլոյի արքայի սկզբնական 1295ին զայն թագաւոր օժեց: Փրզեմիսլ սկսանուեցաւ 1296ին, Պրանտեմուրկի մարքիզին դրողովով:

Այս ժամանակ Պոհեմիոյ Ուեյցեպուս (Վացլաւ) Բ. թագաւոր, որ արդէն լեհական կարգ մը հողեր իրեն ենթարկած էր, 1300ին ինքզինք նաեւ Լեհաստանի թագաւոր հռչակեց եւ Լեհաստանի հողերուն մեծ մասը իր իշխանութեան ենթարկեց: Այնուհետեւ ան Պոհեմիան եւ Լեհաստանը Հռոմեական Սրբազան Կայսրութեան անդամ երկրամասեր հռչակեց: Ան մահացաւ 1305ին եւ անոր յաջորդեց զակալը՝ Ուեյցեպուս Գ., որ սակայն յաջորդ տարին իսկ սպաննուեցաւ, որմէ ետք Լեհաստանի եւ Պոհեմիոյ գահերը թափուր մնացին:

Այս ժամանակաշրջանին Քիւնէն եւ շրջակայ երկրներէն լեհական հողեր հասնող հայեր գլխաւորաբար Լեհաստանի արեւելեան իշխանութիւններուն մէջ բնակութիւն հաստատեցին, եւ այս ժամանակ ալ Փոտոլիոյ մէջ փոքրիկ գաղութ մը կազմաւորուեցաւ:

Փոտոլիա Կալիցիայէն արեւելք տարածուող երկրամաս մըն է (ներկայ Ուքրաինոյ մէջ), որմէ արեւելք եւ հիւսիս - արեւելք կը գտնուէ Քիւնը: Անիկա կ'ընդգրկէ Անդրոնիքներէն անտառատափաստանային բարձրութիւններ (մինչեւ 362 մետր բարձրութեամբ), որոնք անտառներով ու թփուտներով ծածկուած են, որոնք հարուստ են վայրի կենդանիներով՝ այծեամ,

Վոլիցիա՝ անտառապատ երկրամաս մը

գալլ, աղուէս, կղաքիս, ջրաքիս, ջրամոյր եւ այլն: Հոնկէ կը հոսին Սմոթրիչ, Պուկ եւ Տեւտոն գետերը: Շրջանը շաքարի նակնդեղի ու հացահատիկի արտադրութեան Հոնմարան է:

Փոտոլիա հասնող հայերը շրջանին արեւմտեան կողմը, Կալիցիոյ սահմանամերձ շրջանի մը մէջ, Սմոթրիչ գետի ափին, Սմոթրիչ գիւղին մօտ, Կամենեցեան հիւսիս տարածուող դաշտավայրերուն մէջ բնակութիւն հաստատեցին:

Հայեր ալ շրջանը ընտրեցին իբրեւ բնակավայր, որովհետեւ իշխան Լեւ Կանելուիչ 1280ին այդ հողերը հայերուն նուիրեց իրենց մատուցած ծառայութեան համար: Հայեր հոն Մեծ Հայեր եւ Փոքր Հայեր գիւղերը կառուցեցին եւ մնայուն բնակութեան հիմեր դրին:

Ցամաքային իրիստ կլիմայով եւ երկարատեւ ձմեռառատ ծմբոններով յատկանշուող այդ երկրամասերուն մէջ, այս շրջանին կլիման անելի նպաստաւոր, եւ հողերն ալ ջրառատ ըլլալով՝ երկարագործական եւ անանուապահական լայն կարելիութիւններ կ'ընձեռեցին: Հայկական այդ գիւղերը նաեւ Մոլտաւիայէն Լեհաստան եւ լեհական ու շրջակայ այլ իշխանութիւններ իրար կապող առեւտրական ուղիի վրայ կը գտնուէին: Այս բոլորը նպաստեցին, որ անոնք արագօրէն զարգանան ու բարգաւաճեն:

Սակայն հայեր երկար չմնացին այդ գիւղերուն մէջ եւ հետագային մեծ մասամբ Կամենեցեց քաղաքը փոխադրուեցան, ուր արդէն հայկական ստուար գաղութ մը կար:

Մօտաւորապէս այս ժամանակաշրջանին բնական թիւով հայեր հաստատուեցան նաեւ Կալիցիոյ իշխանութեան սահմաններէն ներս գտնուող Շազլովից գիւղին մէջ, ուր 1250ական տարիներուն կենդանի կառուցեցին: Շազլովիցի հայերը գլխաւորաբար առեւտուրով, արհեստներով եւ անանուապահութեամբ զբաղեցան եւ բարեկեցիկ վիճակի հասան. նշանաւոր դարձան յատկապէս այս գիւղին կաշեգործ հայերը: Շազլովիցի հայ համայնքը հետզհետեւ անելի ստուարացաւ նոր հասնող գաղթականներով: Հայերը սկիզբէն իսկ առանձին թաղամասի մէջ հաստատուեցան, բայց յետոյ անոնց թիւը բազմացաւ եւ գիւղը մեծ մասամբ հայկական դիմադիւ ստացաւ ու Հայաքաղաք կոչուեցաւ: Հայեր հետագային գիւղին մօտակայքը վանք կառուցեցին: Շազլովիցի հայերուն ազարակներն ու դասակարգները գիւղէն դուրս եւ մինչեւ հեռաւոր անձայրածիր դաշտերուն մէջ տարածուած էին:

Լուցկի դղեակին մուտքը, կառուցուած՝ 19-17 դարերուն

Մոնկոլական աներիչ արշաւանքներէն եւ անկման ու տկարացման շրջանէ մը ետք լեհ իշխան Փրզեմիսլ 1279ին վերամիադրեց Մեծ Լեհաստանը, անոր կազմին մէջ առնելով նաեւ Կիւեզլոյի շրջանը: 1294ին ան իր իշխանութեան կցեց Արեւելեան Փոմերանիան: Այս յաղթանակներէն ետք, Կիւեզլոյի արքայի սկզբնական 1295ին զայն թագաւոր օժեց: Փրզեմիսլ սկսանուեցաւ 1296ին, Պրանտեմուրկի մարքիզին դրողովով:

Այս ժամանակ Պոհեմիոյ Ուեյցեպուս (Վացլաւ) Բ. թագաւոր, որ արդէն լեհական կարգ մը հողեր իրեն ենթարկած էր, 1300ին ինքզինք նաեւ Լեհաստանի թագաւոր հռչակեց եւ Լեհաստանի հողերուն մեծ մասը իր իշխանութեան ենթարկեց: Այնուհետեւ ան Պոհեմիան եւ Լեհաստանը Հռոմեական Սրբազան Կայսրութեան անդամ երկրամասեր հռչակեց: Ան մահացաւ 1305ին եւ անոր յաջորդեց զակալը՝ Ուեյցեպուս Գ., որ սակայն յաջորդ տարին իսկ սպաննուեցաւ, որմէ ետք Լեհաստանի եւ Պոհեմիոյ գահերը թափուր մնացին:

Այս ժամանակաշրջանին Քիւնէն եւ շրջակայ երկրներէն լեհական հողեր հասնող հայեր գլխաւորաբար Լեհաստանի արեւելեան իշխանութիւններուն մէջ բնակութիւն հաստատեցին, եւ այս ժամանակ ալ Փոտոլիոյ մէջ փոքրիկ գաղութ մը կազմաւորուեցաւ:

Փոտոլիա Կալիցիայէն արեւելք տարածուող երկրամաս մըն է (ներկայ Ուքրաինոյ մէջ), որմէ արեւելք եւ հիւսիս - արեւելք կը գտնուէ Քիւնը: Անիկա կ'ընդգրկէ Անդրոնիքներէն անտառատափաստանային բարձրութիւններ (մինչեւ 362 մետր բարձրութեամբ), որոնք անտառներով ու թփուտներով ծածկուած են, որոնք հարուստ են վայրի կենդանիներով՝ այծեամ,

ՄՈՆԿՈՒՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ ԶԻԵՒԻՆԵՐԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆՑՆԱԿԱՆ ԱՊԱՍՏԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՆ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Մոնկոլական աներիչ արշաւանքներուն ժամանակ, յատկապէս 1230ական տարիներուն, երբ Հայաստան անխնայ աներաժութիւններու թատերաբեմ դարձած էր, մեծ թիւով հայեր ձգեցին իրենց տունն ու տեղը եւ փախան դէպի արեւմուտք, եւ անոնցմէ շատեր հասան Կալիցիոյ սահմանները, ուր գաղթականական նախորդ հոսանքներու ժամանակներէն արդէն հայեր հաստատուած էին: Կալիցիոյ իշխան Կանելուի Ռոմանովիչ սիրով ընդունեց հայերը՝ անոնց միջոցով շէնքնելու ու զարգացնելու համար երկիրը եւ զանոնք իբրեւ նեցուկ գործածելու իր ներքին ու արտաքին բռնամիտներուն դէմ:

Կալիցիոյ յարակից, անկէ արեւելք գտնուող Քիւնեան Ռուսիոյ մէջ հայկական հին եւ ըստուար գաղութ մը կար. անոնք հոն հաստատուած էին ժ.Ա. դարու սկիզբէն, իսկ 1062ին տասնեակ հազարաւոր հայեր Անիէն եւ շրջակայքէն գաղթած էին հոն: Քիւնի հայերը օգնած էին Պոլեսլա Քաջի՝ լեհ աւատապետներու դէմ անոր միջոցով տեղափոխուելու. անոնք նաեւ 1060ական տարիներուն պաշտպանած էին Քիւնեան Ռուսիան դիպչողներուն ներխուժումներուն դէմ:

Մոնկոլներ, ձեռնկի իրանի եւ անոր զաւակներուն առաջնորդութեամբ, ժ.Գ. դարու սկիզբէն մինչեւ 1230ական տարիները Չինաստանը, Կեդրոնական Ասիան, հարաւային Սիպրիան, Իրանը, Հայաստանը եւ Անդրկովկասը նուաճելէ, աներելէ, կողոպտելու եւ ամէնուրեք զանգուածային շարժեր կազմակերպելէ ետք, շարժեցան դէպի ռուսական տափաստաններ եւ Արեւելեան Եւրոպա: Անոնք առաջին անգամ ձեռնկի իրանի ժամանակ, 1222ին արշաւած էին դէպի ռուսական տափաստաններ:

Արդարեւ, ձեռնկի իրանի զաւակն եւ յաջորդին՝ Հոկաթայ իրանի մեծ եղբօր՝ Եւնի իրանի զաւակին՝ Պաթու իրանի հրամանատարութեան տակ մոնկոլական 150 հազարանոց բանակները 1235 - 1236ին շարժեցան դէպի ռուսական տափաստաններ, եւ իրենց համբուն վրայ աներելով ու գետնին հաւասարեցնելով ամէն շէնքն ու գիւղ եւ անոնց բնակիչներն ալ զանգուածաբար սուրի քաշելով՝ մտան Տոն եւ Վոլկա գետերու հովիտները եւ նուաճեցին հոն բնակող պոլսկարները: 1237ին անոնք յարձակեցան պաշտպանելու, զըփչաղներուն եւ միջին Վոլկայի ժողովուրդներուն վրայ, եւ նուաճելով զանոնք՝ ամէնուրեք «մահուան սուն» կատարեցին. 1237 - 1238 տարիներուն անոնք Գալիցիոյ Ռիպանը, Վլատիմիրը, Մուկուլեան, Պուկը, եւ Նովկորոտի գրաւումով ամբողջացուցին Ռուսիոյ նուաճումը: 1239ին անոնք հասան Քիւնեան Ռուսիոյ սահմանները:

Մոնկոլներ, իրենց ուժերը վերապահելու եւ բարձրացնելու ետք, 1240ին մեծ ուժերով յարձակեցան Քիւնի վրայ: Քիւն, ՏՃԻԵՐԸ գետի ափին, շրջանին ամէնէն զարգացած, գեղեցիկ, շէնքն ու բարգաւաճ քաղաքն էր, եւ արեւելեան սլաւոնական ժողովուրդներուն հոգեւոր, մշակութային ու քաղաքական գլխաւոր կեդրոնը: Քիւնի իշխաններն ու մետրոպոլիտները մեծ հեղինակութիւն ունէին սլաւոնական ժողովուրդներուն մէջ, եւ արտաքին զօրաւոր կայսրութեան երկրպագու տարբեր իշխանութիւններուն հետ:

Քիւն թեւեւ պաշտպանութեան ամբողջութեամբ եւ բնական ալ ուժ ունէր, բայց չյաջողեցաւ երկար դիմադրել. մոնկոլներ արագ եւ վրձնական յարձակումներով գրաւեցին քաղաքը, անխնայ շարժեցին ժողովուրդը, թալանեցին քաղաքին հարստութիւնները եւ այնուհետեւ ալ

